

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

кафедра кримінального процесу

Ю.П. АЛЕНІН, В.Г. ПОЖАР, О.О. ТОРБАС

**СКЛАДАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ У ДОСУДОВОМУ
РОЗСЛІДУВАННІ**

Навчально-методичний посібник

Одеса – 2020

УДК 343.13

Рекомендовано Навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол №4 від «5» березня 2020 року)

Укладачі:

Ю.П. Аленін, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук, заслужений юрист України, професор кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія»

В.Г. Пожар, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія»

О.О. Торбас, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія»

Рецензенти:

В.В. Тіщенко, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри криміналістики Національного університету «Одеська юридична академія»

М.І. Пашковський, кандидат юридичних наук, доцент, науковий радник АО «Barristers»

Складання процесуальних документів у досудовому розслідуванні:
навчально-методичний посібник / Аленін Ю.П., В.Г. Пожар, О.О. Торбас.
[електронний ресурс] Одеса, 2020. 79 с.

Навчально-методичний посібник підготовлений для здобувачів вищої освіти (магістратура) для підготовки до занять зі спеціального курсу «Складання процесуальних документів у досудовому розслідуванні». Посібник містить тематичний план навчальної дисципліни, навчальну (робочу навчальну) програму початкової дисципліни з матеріалами для вивчення, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, питання, задачі, завдання або кейси для підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, літературу для спеціального курсу.

Вступ

Однією з основних умов дотримання законності під час розслідування, розгляду та вирішення кримінальних проваджень є дотримання установленної чинним кримінальним процесуальним законодавством відповідної форми. Будь-які процесуальні дії, які відбуваються в рамках кримінального провадження, повинні бути належним чином зафіксовані. Саме тому особливо увагу під час вивчення кримінального процесу варто звертати на складання процесуальних документів.

На сьогоднішній день законодавець чи інші уповноважені особи не визначили зразки типових документів, які можуть складатися під час досудового розслідування. Очевидно, ще пов'язано зі складністю формування таких шаблонів та постійною зміною нормативно-правової бази, що також впливає і на форму процесуальних документів. Крім того, при складанні процесуальних документів у кримінальному провадженні уповноважені особи повинні проаналізувати всі обставини кримінального провадження, що потребує в першу чергу аналітичного мислення. Відповідно, саме на формування таких навичок направлена навчальна дисципліна «Складання процесуальних документів у досудовому розслідуванні».

Метою викладання навчальної дисципліни «Складання процесуальних документів у досудовому розслідуванні» є надання уявлення про основні процесуальні документи, які складаються під час досудового розслідування, визначити типові помилки при їх складанні та на основі цих знань скласти відповідні типові процесуальні документи

Основними завданнями вивчення дисципліни «Складання процесуальних документів у кримінальному провадженні» є:

- вивчення особливостей ключових процесуальних дій;
- ознайомлення з механізмом прийняття кримінальних процесуальних рішень;
- вивчення та аналіз процесуальних документів;
- здобуття навичок щодо складання процесуальних документів, які притаманні стадії досудового розслідування

Заплановані результати навчання:

- розширити знання щодо кримінального провадження в цілому
- використовувати отримані знання при вирішенні конкретних практичних проблем під час здійснення досудового розслідування слідчим
- оцінювати відповідність прийнятих процесуальних рішень суб'єктів кримінального процесу та вимогам чинного кримінального процесуального законодавства
- формувати реальні навички щодо складання документів у досудовому розслідуванні.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва теми	лекційні заняття (год.) денна	практичні заняття (год.) денна	самостійна робота (год.) денна
1	Кримінальні процесуальні документи: поняття, види, загальні вимоги до оформлення	2	2	27
2	Процесуальні документи, які складаються на початку досудового розслідування	2	0	27
3	Процесуальні документи, які пов'язані із призначенням і застосуванням заходів забезпечення кримінального провадження	2	0	27
4	Процесуальні документи, які пов'язані із проведенням слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій	4	0	54

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

Лекція 1. Кримінальні процесуальні документи: поняття, види, загальні вимоги до оформлення

Мета вивчення

Встановити поняття та види процесуальних документів у кримінальному провадженні, визначити основні закономірності складання основних процесуальних документів

Література

1. Аленін Ю. П. Прийняття процесуальних рішень за новим кримінальним процесуальним законодавством України : навч.-метод. посібник / Ю. П. Аленін, В. Г. Пожар, І. В. Гловюк та ін. – Одеса : Фенікс, 2012. – 138 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).
2. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень : монографія / Н.В. Глинська. – К.: Істина, 2014. – 558 с.
3. Марочкін О.І. Мотивування процесуальних рішень слідчого: моногр. / О.І. Марочкін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2015. – 214 с.
4. Письмові процесуальні документи досудового розслідування податкових злочинів : практикум : навч. посіб. / Г.Л. Чигрина, В.А. Некрасов, Р.С. Дребаш та ін. – Ірпінь : Видавництво НУДПСУ, 2016. – 558 с.
5. Практикум зі складання кримінально-процесуальних документів: [Навчально-метод. матеріали для курсантів 4 курсу НАВС] / В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло, К.Г. Горелкіна. – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2012. – 28 с.
6. Практикум зі складання процесуальних документів [Текст]: робоча. навч. прогр. / [уклад.: О.В. Александренко, О.А. Осауленко, А.В. Самодін]. -К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. – 56 с.
7. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення : наук-практ. посібник / колектив авторів; за заг ред. М.А. Погорецького, О.П. Кучинської. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 560 с.
8. Складання процесуальних документів з процесуального керівництва та підтримання державного обвинувачення: навчально-методичний комплекс / М.С. Туркот, О.В. Єні, В.В. Козій, Л.Б. Коваленко, І.В. Вернидубов, В.В. Севрюков, Н.В. Лісова, Н.О. Сиротіна, Л.А. Хруслова, В.Ф. Гаєвий, А.М. Орлеан, Н.М. Ленчевська, Г.В. Попов, Н.Є. Міняйло. – К.: Видавничий центр Національної академії прокуратури України, 2014. – 44 с.
9. Складання процесуальних документів у кримінальному

провадженні: навчально- методичний комплекс для студентів магістратури денної форми навчання / уклад.: О.М. Толочко, Г.П. Власова, Г.К. Кожевніков, І.І. Присяжнюк, Г.О. Ганова, О.В. Сапін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2013. – 72 с.

План

1. Поняття, сутність і значення кримінальних процесуальних актів.
2. Механізм прийняття кримінальних процесуальних актів
3. Співвідношення процесуальних актів та процесуальних документів
4. Види кримінальних процесуальних документів
5. Загальні вимоги до кримінальних процесуальних документів

Основний зміст

Поняття, сутність і значення кримінальних процесуальних актів.

Процесуальна діяльність у кримінальному провадженні складається, значною мірою, з прийняття процесуальних рішень і проведення процесуальних дій та по суті має закінчуватися прийняттям остаточних процесуальних рішень по кримінальному провадженню. Саме в них уповноважений орган або посадова особа в межах своєї компетенції і в передбаченому законом порядку роблять висновок про встановлені фактичні обставини і на їх підставі, керуючись законом, дають відповіді на правові питання, що виникають по справі і виражають владне волевиявлення про дії, що витікають із встановлених обставин і приписів КПК України. Саме кримінально-процесуальна форма як встановлений законом процесуальний порядок розслідування, розгляду і вирішення кримінальних справ, має величезне значення для прийняття процесуальних рішень, оскільки вона визначає: підстави, умови і порядок провадження процесуальних дій; підстави, умови та процесуальний порядок прийняття процесуальних рішень; види, зміст і форми процесуальних рішень, які можуть бути прийняті у кримінальному провадженні. Дотримання кримінально-процесуальної форми є гарантією законності кримінального провадження та прийняття законних, обґрунтованих і мотивованих процесуальних рішень. Порушення кримінально-процесуальної форми тягне визнання процесуальних дій незаконними, а отримані докази – недопустимими (ст. 87 КПК), а також скасування процесуальних рішень у кримінальній справі. Проте не всі порушення вимог кримінально-процесуальної форми, тягнуть скасування процесуального рішення у справі, а лише істотні, під яким розуміються такі порушення вимог закону, які перешкодили чи могли перешкодити суду ухвалити законний і обґрунтований вирок чи ухвалу (ст. 412 КПК).

Однією з вимог кримінально-процесуальної форми є письмове закріплення усіх процесуальних дій та прийнятих процесуальних рішень в певних процесуальних документах.

Співвідношення процесуальних актів та процесуальних документів

Під процесуальними актами розуміються як окремі процесуальні дії, так і процесуальні документи, що складаються під час кримінального провадження.

Процесуальна дія – це вольовий акт суб'єкта кримінального провадження, який направлений на реалізацію його повноважень, прав та виконання обов'язків. Слід відмітити, що процесуальні дії можуть вчиняти як особи, які ведуть кримінальне провадження, так і інші суб'єкти кримінального процесу (наприклад, захисник, подаючи документи слідчому, заявляючи відвід тощо).

Кожна з процесуальних дій має бути належним чином оформлена. Для владних процесуальних дій передбачено їх протоколювання, а також фіксація за допомогою технічних засобів (аудіо-, відеозапису). Для процесуальних дій учасників провадження це можуть бути різні клопотання, заяви тощо.

Кримінально-процесуальним документам можна вважати письмовий документ, складений на основі кримінально-процесуального закону правомочним на це суб'єктом у зв'язку із здійсненням будь-яких процесуальних актів (виконанням процесуальних дій або прийняттям рішень), в якому засобами письмової мови зафіксовано інформацію про хід та результати діяльності учасників кримінального процесу

Види кримінальних процесуальних документів

Всі процесуальні документи у кримінальному провадженні поділяються на два види: протоколи та процесуальні рішення. Протоколи процесуальних дій – це інформаційно-посвідчувальні акти, закріплюють факт проведення, зміст та результати певних процесуальних дій. Виділяють протоколи слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій. Протоколи процесуальних дій як різновиди документів розглядаються законом як одне з джерел доказів у кримінальному процесі (ч. 2 ст. 99 КПК). Процесуальні рішення – це прийняті у встановленому порядку акти, викладені у встановленій законом формі, спрямовані на настання певних юридичних наслідків.

Діючий КПК дає визначення поняття «процесуальне рішення» – це всі рішення органів досудового розслідування, прокурора, слідчого судді, суду (ст. 110 КПК).

У теорії кримінального процесу існують різні визначення поняття кримінально-процесуального рішення в залежності від того, які ознаки (рис) цього поняття беруться авторами за основу визначення.

Аналіз існуючих думок та характерних рис процесуальних рішень, дозволило нам сформулювати власне визначення цього поняття. Процесуальні рішення – це правозастосовні акти владно-розпорядчого характеру, виражені у встановленій законом формі, пов'язані з вирішенням правових питань, що виникають у процесі кримінального провадження та містять владні приписи

щодо вчинення певних правових дій чи настання певних правових наслідків.

Кримінально-процесуальні рішення мають правовий характер, оскільки вони є індивідуальними актами застосування кримінальних та кримінально-процесуальних норм, шляхом прийняття та виконання процесуальних рішень по кримінальній справі охороняються права та законні інтереси учасників кримінального провадження, а також забезпечується швидке, повне та неупереджене розслідування і судовий розгляд та правильне застосування кримінально-процесуального закону.

Загальні вимоги до кримінальних процесуальних документів

Всі рішення, що приймаються в кримінальному процесі, повинні відповідати загальним для них правовим властивостям – бути законними, обґрунтованими і вмотивованими. Ці загальні властивості процесуальних рішень витікають з принципу законності в кримінальному судочинстві і природи процесуальних рішень як актів застосування права.

Законність кожного рішення, що виносяться в кримінальному провадженні, визначається такими рисами: 1) рішення має бути винесено своєчасно компетентною посадовою особою або органом; 2) винесенню рішення повинно передувати проведення відповідно до закону слідчих (розшукових) дії та інших процесуальних дій, які призводять до встановлення обставин, на підставі оцінки яких може бути винесено рішення; 3) при кваліфікації діяння має бути правильно застосовано матеріальний закон; 4) рішення має бути виражене у встановленій законом процесуальній формі, містити у собі необхідні реквізити.

Законним є рішення, ухвалене компетентним судом згідно з нормами матеріального права з дотриманням вимог щодо кримінального провадження, передбачених КПК (ч. 1 ст. 370).

Процесуальна вимога обґрунтованості рішення по суті є проявом самої природи рішення як акту, що містить відповіді на правові питання, які виникли у справі та визначає дії, які мають бути здійснені у зв'язку зі встановленими фактичними обставинами. Оскільки кожне рішення приймається саме у зв'язку з певними фактичними обставинами, уся передуюча прийняттю рішення процесуальна діяльність і полягає у збиранні, перевірці і оцінці тих фактичних даних – доказів, на підставі яких приймаються певні рішення і які, власне, і обґрунтовують його. В основі кожного рішення повинні лежати встановлені у справі фактичні обставини, що свідчать про наявність підстав, з якими закон пов'язує можливість прийняття цього рішення.

Таким чином, обґрунтованість рішення – це відповідність викладених в ньому висновків про фактичні обставини справи доказам, які є у справі і отримані в результаті діяльності по їх збиранню, перевірці і оцінці, що передувала прийняттю рішення.

Обґрунтованими мають бути всі твердження, що містяться як в описовій, так і в резолютивній частині рішення. При цьому власне рішення, виражене в резолютивній частині, повинне витікати з обставин, визнаних встановленими

і відображених в описовій (описово-мотивувальній) частині документу.

Ч. 3 ст. 370 КПК вказує, що обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі об'єктивно з'ясованих обставин, які підтверджені доказами, дослідженими під час судового розгляду та оціненими судом відповідно до ст. 94 КПК.

Обґрунтованість рішення повинна знайти відображення в документі у вигляді мотивування рішення. Вимога винесення мотивованої постанови (ухвали), є в цілому ряду норм КПК (ст.ст. 220, 280, 370), хоча закон і не дає загального поняття мотивованого рішення. Проте ст. 370 КПК визначає поняття вмотивованості судового рішення – це рішення, в якому наведені належні і достатні мотиви та підстави його ухвалення.

Вмотивованість посилює обґрунтованість рішення, надає йому внутрішню і зовнішню переконливість, полегшує розуміння учасниками процесу суті прийнятого рішення і тим самим забезпечує реальне здійснення їх права на захист проти неправомірних рішень.

Вмотивованість це така властивість процесуального рішення, яка свідчить про аналіз усієї сукупності доводів (підстав) для прийняття рішення, приведення їх в таку систему, яка підтверджує і переконує у правильності прийнятого рішення.

Одна з характеристик законності кримінально-процесуальних рішень це належний і компетентний суб'єкт їх прийняття. До них належать державні органи і посадові особи, які ведуть процес – суд, слідчий суддя, суддя, прокурор, слідчий, керівник органу досудового розслідування. На них покладається обов'язок провадження процесуальних дій щодо розслідування і вирішення кримінальних справ. Їх діяльність носить публічно-правовий характер.

Механізм прийняття кримінальних процесуальних рішень

Правозастосовний процес як особливий, самостійний багатоеlementний механізм реалізації юридичних норм має свої власні етапи, закономірності, склад, форми, процедури і тому подібне. Застосування права завжди протікає як певний процес, який у своєму розвитку проходить декілька стадій. У науковій літературі прийнято виділяти процедурні і функціональні стадії застосування права. Процедурна стадія характеризується як процес застосування права із зовнішнього боку, як процес провадження по юридичній справі в цілому. Функціональні стадії характеризують процес застосування права з внутрішньої сторони, вони розглядають логіку або механізм застосування права. Аналіз механізму прийняття рішення в кримінальному провадженні має важливе теоретичне і практичне значення, оскільки допомагає глибше зрозуміти природу процесуальних рішень як актів застосування права, виявити загальні риси, властиві прийняттю всіх рішень, і особливості, характерні для прийняття деяких з них, а також показати шляхи і умови вибору найбільш доцільних, обґрунтованих і законних рішень. По суті прийняття рішення в кримінальному провадженні як правозастосовний акт

полягає в тому, щоб встановити фактичні обставини справи, вибрати і проаналізувати норми права, встановити відповідність між нормативними умовами прийняття рішення та встановленими фактичними обставинами і вирішити справу у формі правозастосовного акту.

Таким чином, в механізмі прийняття рішень в кримінальному провадженні можна виділити три етапи: 1) встановлення фактичних обставин справи; 2) встановлення нормативної основи справи; 3) вибір та формулювання процесуального рішення, тобто, застосування конкретних процесуальних норм до встановлених фактичних обставин справи. Виділяючи ці основні етапи правозастосовної діяльності, необхідно все-таки відмітити певну умовність цього поділу, в силу єдності фактичної і юридичної сторони правозастосовної діяльності.

Контрольні запитання для перевірки досягнень результатів навчання

1. Що таке кримінальні процесуальні акти?
2. Що таке кримінальні процесуальні рішення?
3. Що таке кримінальні процесуальні документи?
4. Які загальні вимоги висуваються до кримінальних процесуальних документів та рішень?
5. Яка типова структура кримінального процесуального документа?

Лекція 2. Процесуальні документи, які складаються на початку досудового розслідування

Мета вивчення

Визначити перелік документів, які притаманні початковому етапу досудового розслідування, встановити особливості процесуальних рішень, які приймаються уповноваженими особами одразу після початку досудового розслідування.

Література

1. Аленін Ю. П. Прийняття процесуальних рішень за новим кримінальним процесуальним законодавством України : навч.-метод. посібник / Ю. П. Аленін, В. Г. Пожар, І. В. Гловюк та ін. – Одеса : Фенікс, 2012. – 138 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).
2. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень : монографія / Н.В. Глинська. – К.: Істина, 2014. – 558 с.
3. Заперечення на клопотання про продовження строку досудового розслідування// Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2016. – № 4. – С. 62-63.
4. Заява про кримінальні правопорушення // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 8. – С. 62.
5. Порядок ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, затверджений Наказом Міністерства внутрішніх справ України № 100 від 08.02.2019 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#n7>
6. Клопотання про надання матеріалів кримінального провадження для ознайомлення, виготовлення виписок та копій // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2013. – № 1. – С. 76.
7. Клопотання про об'єднання матеріалів досудового розслідування // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 4 (12). – С. 64.
8. Марочкін О.І. Мотивування процесуальних рішень слідчого: моногр. / О.І. Марочкін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2015. – 214 с.
9. Опис матеріалів кримінального провадження, отриманих для ознайомлення // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2013. – № 1. – С. 77.
10. Письмові процесуальні документи досудового розслідування податкових злочинів : практикум : навч. посіб. / Г.Л. Чигрина, В.А. Некрасов, Р.С. Дребаш та ін. – Ірпінь : Видавництво НУДПСУ, 2016. – 558 с.

11. Практикум зі складання кримінально-процесуальних документів: [Навчально-метод. матеріали для курсантів 4 курсу НАВС] / В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло, К.Г. Горелкіна. – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2012. – 28 с.
12. Практикум зі складання процесуальних документів [Текст]: робоча навч. прогр. / [уклад.: О.В. Александренко, О.А. Осауленко, А.В. Самодін]. -К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. – 56 с.
13. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення : наук-практ. посібник / колектив авторів; за заг ред. М.А. Погорецького, О.П. Кучинської. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 560 с.
14. Складання процесуальних документів з процесуального керівництва та підтримання державного обвинувачення: навчально-методичний комплекс / М.С. Туркот, О.В. Єні, В.В. Козій, Л.Б. Коваленко, І.В. Вернидубов, В.В. Севрюков, Н.В. Лісова, Н.О. Сиротіна, Л.А. Хрусллова, В.Ф. Гаєвий, А.М. Орлеан, Н.М. Ленчевська, Г.В. Попов, Н.Є. Міняйло. – К.: Видавничий центр Національної академії прокуратури України, 2014. – 44 с.
15. Складання процесуальних документів у кримінальному провадженні: навчально- методичний комплекс для студентів магістратури денної форми навчання / уклад.: О.М. Толочко, Г.П. Власова, Г.К. Кожевніков, І.І. Присяжнюк, Г.О. Ганова, О.В. Сапін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2013. – 72 с.
16. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник. Академічне видання. – К.: Алерта, 2014. – 440 с.

План

1. Загальна характеристика процесуальних документів, які складаються на початковому етапі досудового розслідування.
2. Заява, повідомлення про кримінальне правопорушення
3. Єдиний реєстр досудових розслідувань
4. Протоколи первинних слідчих (розшукових) дій.
5. Постанови слідчого, прокурора на початковому етапі досудового розслідування.
6. Інші процесуальні документи, які притаманні початковому етапу досудового розслідування

Основний зміст

Загальна характеристика процесуальних документів, які складаються на початковому етапі досудового розслідування.

Досудове розслідування є першою стадією кримінального процесу, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду

обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності (п. 5 ст. 3 КПК України).

В цій стадії кримінального процесу провадиться комплекс слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, спрямованих на швидке, повне, неупереджене встановлення обставин вчиненого кримінального провадження, осіб, які його вчинили, тощо.

В юридичній літературі широко використовується поняття “акт”, під яким розуміють і прояв людської діяльності (дію, подію), і документ, як словесне відображення цієї діяльності за допомогою засобів словесного мовлення. Кримінально-процесуальний акт – поняття складне, яке включає в себе не тільки певні дії суб’єктів кримінального провадження, що виконуються ними в процесі здійснення своїх повноважень, а й кримінально-процесуальні документи, які при цьому складаються.

Кримінально-процесуальні документи – це передбачені КПК документи, які складаються уповноваженою особою (слідчим, прокурором, слідчим суддею) у зв’язку із проведенням процесуальних дій або прийняттям процесуальних рішень, в яких зафіксована інформація про хід і результати процесуальної діяльності під час досудового розслідування, та оформлені в письмову форму.

Заява, повідомлення про кримінальне правопорушення

Заяви (повідомлення), що надійшли до чергових служб центрального органу управління поліцією, головних управлінь Національної поліції телефоном чи під час особистого звернення громадян, уповноважені службові особи реєструють в ІТС ІППП (журналі ЄО) та невідкладно передають до органів (підрозділів) поліції нижчого рівня, на території обслуговування яких сталася подія, із зазначенням в ІТС ІППП (журналі ЄО) номера реєстрації в ЄО відповідного органу (підрозділу) поліції.

Про зареєстровані в ІТС ІППП (журналі ЄО) центрального органу управління поліцією, головних управлінь Національної поліції заяви (повідомлення) уповноважена службова особа невідкладно з моменту реєстрації інформує керівництво відповідного органу поліції.

За дорученням керівництва центрального органу управління поліцією, головних управлінь Національної поліції уповноважена службова особа такі заяви і повідомлення та рапорти невідкладно, але не пізніше 24 годин з моменту реєстрації надсилає до органів (підрозділів) поліції нижчого рівня за місцем учинення кримінального правопорушення та іншої події.

Письмові заяви (повідомлення), що надійшли до центрального органу управління поліцією, головного управління Національної поліції, у яких є відомості, що вказують на вчинення кримінального правопорушення, після їх реєстрації службою діловодства працівники підрозділів діловодства невідкладно доповідають керівникові відповідного органу, після чого за його резолюцією невідкладно, але не пізніше 24 годин із часу реєстрації заяви чи

повідомлення надсилають до органів (підрозділів) поліції нижчого рівня, а копії цих матеріалів - до відповідного структурного підрозділу органу поліції за напрямом діяльності.

Структурний підрозділ органу поліції, якому передано копії матеріалів для опрацювання, зобов'язаний поінформувати заявника про надсилання його заяви чи повідомлення до органу (підрозділу) поліції нижчого рівня, а також забезпечити контроль за їх реєстрацією в ІТС ІПП (журналі ЄО) відповідного органу (підрозділу) поліції.

Чергові служби центрального органу управління поліцією або головних управлінь Національної поліції також реєструють в ІТС ІПП (журналі ЄО) заяви та повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення, за якими прийнято рішення щодо внесення їх до ЄРДР та здійснення досудового розслідування слідчими підрозділами цих органів.

Заяви і повідомлення про інші події, що надійшли до чергової служби центрального органу управління поліцією, головних управлінь Національної поліції та їх територіальних (відокремлених) підрозділів (управлінь, відділів, відділень) поліції, у яких немає відомостей, що вказують на вчинення кримінального правопорушення, уповноважена службова особа після реєстрації в ІТС ІПП (журналі ЄО) невідкладно, але не пізніше 24 годин передає керівнику відповідного органу (підрозділу) поліції або особі, яка виконує його обов'язки, для розгляду та прийняття рішення згідно із Законом України «Про звернення громадян» або Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Керівник головного управління Національної поліції та його територіального (відокремленого) підрозділу (управління, відділу, відділення) поліції або особа, яка виконує його обов'язки, у разі встановлення в отриманій(ому) від уповноваженої службової особи заяві (повідомленні) відомостей, що можуть свідчити про кримінальне правопорушення, невідкладно повертає її (його) до чергової служби для передавання до органу досудового розслідування для внесення відповідних відомостей до ЄРДР.

Заяви або повідомлення про кримінальні правопорушення, що надійшли до чергової служби головних управлінь Національної поліції та їх територіальних (відокремлених) підрозділів (управлінь, відділів, відділень) поліції, уповноважена службова особа після їх реєстрації в ІТС ІПП (журналі ЄО) невідкладно, але не пізніше 24 годин з моменту реєстрації передає до органу досудового розслідування для внесення відповідних відомостей до ЄРДР та інформує про це керівника головного управління Національної поліції чи його територіального (відокремленого) підрозділу (управління, відділу, відділення) поліції або особу, яка виконує його обов'язки.

Керівник органу досудового розслідування центрального органу управління поліцією, головних управлінь Національної поліції та їх територіальних (відокремлених) підрозділів (управлінь, відділів, відділень) поліції невідкладно, але не пізніше 24 годин із часу передання слідчому для внесення до ЄРДР відомостей про кримінальне правопорушення інформує чергову службу про номер кримінального провадження, дату і час унесення

відомостей до ЄРДР, попередню правову кваліфікацію кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) Кримінального кодексу України, прізвища, імені, по батькові слідчого (слідчих).

Інформацію, отриману від керівника органу досудового розслідування, уповноважена службова особа вносить до ІТС ПНП (журналу ЄО).

Єдиний реєстр досудових розслідувань

Реєстр – створена за допомогою автоматизованої системи електронна база даних, відповідно до якої здійснюються збирання, зберігання, захист, облік, пошук, узагальнення даних, зазначених у відповідному положенні, які використовуються для формування звітності, а також надання інформації про відомості, внесені до Реєстру, з дотриманням вимог кримінального процесуального законодавства та законодавства, яким врегульовано питання захисту персональних даних та доступу до інформації з обмеженим доступом.

Реєстр утворений та ведеться відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) з метою забезпечення: реєстрації кримінальних правопорушень (проваджень) та обліку прийнятих під час досудового розслідування рішень, осіб, які їх учинили, та результатів судового провадження;

оперативного контролю за додержанням законів під час проведення досудового розслідування;

аналізу стану та структури кримінальних правопорушень, вчинених у державі;

інформаційно-аналітичного забезпечення правоохоронних органів.

До Реєстру вносяться відомості про:

час та дату надходження заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення або виявлення з іншого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення;

прізвище, ім'я, по батькові (найменування) потерпілого або заявника;

інше джерело, з якого виявлені обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення;

короткий виклад обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, наведених потерпілим, заявником чи виявлених з іншого джерела;

попередню правову кваліфікацію кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;

передачу матеріалів та відомостей іншому органу досудового розслідування або за місцем проведення досудового розслідування (частина п'ята статті 36, частина сьома статті 214, статті 216, 218 КПК України);

прізвище, ім'я, по батькові керівника прокуратури, органу досудового розслідування, слідчого, прокурора, який вніс відомості до Реєстру та/або розпочав досудове розслідування та/або здійснює досудове розслідування чи процесуальне керівництво;

дату затримання (звільнення) особи;
обрання, зміну та скасування запобіжного заходу (статті 176–178, 200, 202, 492, 493, 508 КПК України);
час та дату повідомлення про підозру, зміну, скасування повідомлення про підозру, особу, яку повідомлено про підозру, правову кваліфікацію кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа, із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність (частина четверта статті 278, стаття 279, частина друга статті 307 КПК України);
час та дату складання повідомлення про підозру, особу, стосовно якої складено повідомлення про підозру, правову кваліфікацію кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа, із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність у разі неможливості повідомлення такій особі про підозру з об'єктивних причин (стаття 277 КПК України);
юридичну особу, щодо якої можуть застосовуватися заходи кримінально-правового характеру (частина восьма статті 214 КПК України);
дату та підставу здійснення (скасування) спеціального досудового розслідування (частина шоста статті 297-4 КПК України);
зупинення та відновлення досудового розслідування (частина четверта статті 280, частина друга статті 281, частина третя статті 282 КПК України);
оголошення розшуку підозрюваного (стаття 281 КПК України);
об'єднання та виділення матеріалів досудових розслідувань (стаття 217 КПК України);
продовження строків тримання під вартою та досудового розслідування (статті 197, 199, 219, 294 КПК України);
встановлені, відшкодовані матеріальні збитки, суми пред'явлених позовів у кримінальному провадженні, вартість арештованого майна;
закінчення досудового розслідування (частина третя статті 283 КПК України);
інші відомості, передбачені в електронних картках.

Протоколи первинних слідчих (розшукових) дій.

Основним способом фіксації результатів огляду місця події є складання протоколу.

Протокол складається з:

- 1) вступної частини, яка повинна містити відомості про:
місце, час проведення та назву процесуальної дії;
особу, яка проводить процесуальну дію (прізвище, ім'я, по батькові, посада);
всіх осіб, які присутні під час проведення процесуальної дії (прізвища, імена, по батькові, дати народження, місця проживання);

інформацію про те, що особи, які беруть участь у процесуальній дії, заздалегідь повідомлені про застосування технічних засобів фіксації, характеристики технічних засобів фіксації та носіїв інформації, які застосовуються при проведенні процесуальної дії, умови та порядок їх використання;

2) описової частини, яка повинна містити відомості про:

послідовність дій;

отримані в результаті процесуальної дії відомості, важливі для цього кримінального провадження, в тому числі виявлені та/або надані речі і документи;

3) заключної частини, яка повинна містити відомості про:

вилучені речі і документи та спосіб їх ідентифікації;

спосіб ознайомлення учасників зі змістом протоколу;

зауваження і доповнення до письмового протоколу з боку учасників процесуальної дії.

Перед підписанням протоколу учасникам процесуальної дії надається можливість ознайомитися із текстом протоколу.

Зауваження і доповнення зазначаються у протоколі перед підписами. Протокол підписують усі учасники, які брали участь у проведенні процесуальної дії. Якщо особа через фізичні вади або з інших причин не може особисто підписати протокол, то ознайомлення такої особи з протоколом здійснюється у присутності її захисника (законного представника), який своїм підписом засвідчує зміст протоколу та факт неможливості його підписання особою.

Якщо особа, яка брала участь у проведенні процесуальної дії, відмовилася підписати протокол, про це зазначається в протоколі. Такій особі надається право дати письмові пояснення щодо причин відмови від підписання, які заносяться до протоколу. Факт відмови особи від підписання протоколу, а також факт надання письмових пояснень особи щодо причин такої відмови засвідчується підписом її захисника (законного представника), а у разі його відсутності - понятих.

При проведенні огляду місця події з самого початку необхідно правильно визначити мету такого огляду, адже на практиці може відбуватися підміна обшуку оглядом (особливо – поверхневим). ВС у своєму рішенні від 13.02.2020 (справа № 755/6685/17) вказав, що такі дії є недопустимими. Так, у рішенні вказано, що за положеннями кримінального процесуального закону може бути проведений лише огляд: житла чи іншого володіння особи (ст. 13, ч. 7 ст. 223), документів (ч. 6 ст. 46, ч. 2 ст. 100, ч. 7 ст. 236), речових доказів (ч. 2 ст. 100, ч. 2 ст. 322, ст. 357), майна (ч. 2 ст. 168, ч. 5 ст. 171), речей (ч. 8 ст. 191, ч. 6 ст. 208), місця події (ч. 3 ст. 214, ч. 4 ст. 552), трупа (ч. 7 ст. 223, ст. 238), трупа, пов'язаного з ексгумацією (ст. 239), кореспонденції (ч. 4 ст. 258, ч. 3 ст. 261, ст. 262), місця вчинення кримінального правопорушення (ч. 2 ст. 520) тощо.

Положення щодо проведення обшуку (особистого обшуку) особи наведено у ч. 8 ст. 191, ч.ч. 3, 5, 6 ст. 208, ч. 7 ст. 223, ч. 5 ст. 236, ч. 2 ст. 520 КПК України.

Проведення обшуку особи під час проведення огляду місця події не передбачено і регулюється іншими нормами кримінального процесуального закону.

Обшук особи фактично не є окремою слідчою дією, а поглинається такою дією, як затримання чи обшук житла (Уповноважена службова особа, слідчий, прокурор може здійснити обшук затриманої особи з дотриманням правил, передбачених ч. 7 ст. 223 і ст. 236 цього Кодексу (ч. 3 ст. 208 КПК України). За рішенням слідчого чи прокурора може бути проведено обшук осіб, які перебувають в житлі чи іншому володінні, якщо є достатні підстави вважати, що вони переховують при собі предмети або документи, які мають значення для кримінального провадження (ч. 5 ст. 236 КПК України)).

Відповідно до ст. 209 КПК України особа є затриманою з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою.

Як убачається з обставин формулювання обвинувачення, інкримінованого ОСОБА_1, його було затримано 27 лютого 2017 року о 22 год. 30 хв., а огляд місця події проведено 28 лютого 2017 року в період часу з 01 год. 00 хв. до 01 год. 25 хв.

Таким чином, з огляду на вимоги ст. 209 КПК України ОСОБА_1 був особою, яка фактично була затримана уповноваженою службовою особою.

Проте в матеріалах кримінального провадження відсутній відповідний протокол затримання ОСОБА_1, складений відповідно до вимог ст. 208 КПК України.

З огляду на зазначене, суд першої інстанції дійшов правильного висновку, що слідчий, всупереч вимогам закону, провівши особистий обшук ОСОБА_1, під час якого в останнього вилучено порошокібну речовину білого кольору - амфетамін, та з метою надання надалі такій дії законного вигляду оформив її протоколом огляду місця події.

У відповідності до вимог п. 3 ст. 214 КПК України огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до ЄРДР. З даного приводу окремо висловився ВС.

Згідно обвинувачення відсутність камери спостереження на будинку кафе бару «Стимул» була виявлена близько 22 години 30 березня 2015 року. Вранці ОСОБА_3 повідомила про вчинений злочин органи міліції, після прибуття останніх на місце події від потерпілої була прийнята заява, і з 9 години 20 хвилин до 9 години 40 хвилин був проведений огляд місця події. Разом з тим прокурором не наведено, чому за даних обставин проведення огляду закритого ізольованого приміщення є невідкладним випадком, який є обґрунтованою підставою для застосування виключення із правил. Тим більше, закон, який дозволяє у невідкладних випадках провести огляд місця події до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, ставить категоричну

вимогу внести такі відомості негайно після завершення огляду. Також, незважаючи на те, що огляд місця події був завершений близько 10 години ранку 30 березня 2015 року, а відомості до ЄДРД були внесені слідчим лише на наступний день 31 березня 2015 року. Тобто, фактично в строки, передбачені для внесення відомостей в ЄРДР на загальних підставах, що явно суперечить вимогам закону про негайне внесення відомостей у ЄРДР у разі проведення огляду місця події.

З врахуванням наведеного, вказаний доказ обґрунтовано визнано недопустимим.

Судом обґрунтовано зазначено, що походження вказаного лазерного компакт-диску, невідоме, в матеріалах кримінального провадження відсутня інформація про його отримання (вилучення) органами досудового розслідування в установленому КПК порядку. Цей диск був наданий потерпілою 08.05.2015 року, тобто був отриманий органом досудового розслідування без ухвали слідчого судді та без дотримання вимог ч. 1 ст. 100 КПК України.

(Постанова ККС ВС від 12 квітня 2018 року справа № 366/1400/15-к, <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73438093>)

Документи слідчого, прокурора на початковому етапі досудового розслідування.

Постанова слідчого, прокурора складається з:

- 1) вступної частини, яка повинна містити відомості про: місце і час прийняття постанови; прізвище, ім'я, по батькові, посаду особи, яка прийняла постанову;
- 2) мотивувальної частини, яка повинна містити відомості про: зміст обставин, які є підставами для прийняття постанови; мотиви прийняття постанови, їх обґрунтування та посилання на положення КПК;
- 3) резолютивної частини, яка повинна містити відомості про: зміст прийнятого процесуального рішення; місце та час (строки) його виконання; особу, якій належить виконати постанову; можливість та порядок оскарження постанови.

Постанова слідчого, прокурора виготовляється на офіційному бланку та підписується службовою особою, яка прийняла відповідне процесуальне рішення.

Постанова слідчого, прокурора, прийнята в межах компетенції згідно із законом, є обов'язковою для виконання фізичними та юридичними особами, прав, свобод чи інтересів яких вона стосується.

Інші процесуальні документи, які притаманні початковому етапу досудового розслідування

Згідно п.3 ст.214 КПК України здійснення досудового розслідування до внесення відомостей до реєстру або без такого внесення не допускається і тягне за собою відповідальність, встановлену законом. Огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, що здійснюється негайно після завершення огляду. У разі виявлення ознак кримінального правопорушення на морському чи річковому судні, що перебуває за межами України, досудове розслідування розпочинається негайно; відомості про нього вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань при першій можливості.

Також, відповідно до положень КПК України, з самого початку досудового розслідування має бути прийнята низка процесуальних документів, в першу чергу – постанова про визначення групи прокурорів у кримінальному провадженні, постанова про доручення здійснення досудового розслідування, доручення про здійснення досудового розслідування слідчим або слідчою групою. Крім того, ст. 214 КПК України зобов'язує слідчого не пізніше 24 годин з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР направити заявнику (потерпілому) витяг з ЄРДР, що також може бути віднесено до первинних процесуальних документів.

Контрольні запитання для перевірки досягнень результатів навчання

1. Хто має право вносити відомості до ЄРДР про початок досудового розслідування?
2. Хто та як призначає слідчого для проведення досудового розслідування?
3. Як відбувається процедура прийняття заяви про кримінальне правопорушення?
4. Які слідчі (розшукові) дії можна проводити до внесення відомостей до ЄРДР?
5. Хто вирішує питання про зміну підслідності?

Лекція 3. Процесуальні документи, які стосуються забезпечення прав учасників досудового розслідування

Мета вивчення

Встановити перелік учасників кримінального провадження, які залучаються до кримінального процесу, та визначити процесуальні форми забезпечення їх прав, свобод та законних інтересів

Література

1. Адвокатський запит // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 1. – С. 78.
2. Аленін Ю. П. Прийняття процесуальних рішень за новим кримінальним процесуальним законодавством України : навч.-метод. посібник / Ю. П. Аленін, В. Г. Пожар, І. В. Гловюк та ін. – Одеса : Фенікс, 2012. – 138 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).
3. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень : монографія / Н.В. Глинська. – К.: Істина, 2014. – 558 с.
4. Клопотання про здійснення досудового розслідування у розумні строки// Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2016. – № 3. – С. 62-63.
5. Марочкін О.І. Мотивування процесуальних рішень слідчого: моногр. / О.І. Марочкін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2015. – 214 с.
6. Письмові процесуальні документи досудового розслідування податкових злочинів : практикум : навч. посіб. / Г.Л. Чигрина, В.А. Некрасов, Р.С. Дребаш та ін. – Ірпінь : Видавництво НУДПСУ, 2016. – 558 с.
7. Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, затверджений Наказом Генеральної прокуратури України № 139 від 06.04.2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE28810.html.
8. Практикум зі складання кримінально-процесуальних документів: [Навчально-метод. матеріали для курсантів 4 курсу НАВС] / В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло, К.Г. Горелкіна. – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2012. – 28 с.
9. Практикум зі складання процесуальних документів [Текст]: робоча навч. прогр. / [уклад.: О.В. Александренко, О.А. Осауленко, А.В. Самодін]. -К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. – 56 с.
10. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення : наук-практ. посібник / колектив авторів; за заг ред.

М.А. Погорецького, О.П. Кучинської. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 560 с.

- 11.Складання процесуальних документів з процесуального керівництва та підтримання державного обвинувачення: навчально-методичний комплекс / М.С. Туркот, О.В. Єні, В.В. Козій, Л.Б. Коваленко, І.В. Вернидубов, В.В. Севрюков, Н.В. Лісова, Н.О. Сиротіна, Л.А. Хруськова, В.Ф. Гаєвий, А.М. Орлеан, Н.М. Ленчевська, Г.В. Попов, Н.Є. Міняйло. – К.: Видавничий центр Національної академії прокуратури України, 2014. – 44 с.
- 12.Складання процесуальних документів у кримінальному провадженні: навчально- методичний комплекс для студентів магістратури денної форми навчання / уклад.: О.М. Толочко, Г.П. Власова, Г.К. Кожевніков, І.І. Присяжнюк, Г.О. Ганова, О.В. Сапін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2013. – 72 с.

План

1. Загальна характеристика учасників кримінального провадження.
2. Документи, що стосуються участі у кримінальному провадженні підозрюваного.
3. Документи, що стосуються участі у кримінальному провадженні захисника.
4. Документи, що стосуються участі у кримінальному провадженні потерпілого.
5. Документи, що стосуються участі у кримінальному провадженні інших учасників кримінального провадження.

Основний зміст

Загальна характеристика учасників кримінального провадження.

Підозрюваним є особа, якій у порядку, передбаченому статтями 276-279 КПК, повідомлено про підозру, особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, або особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, однак його не вручено їй внаслідок невстановлення місцезнаходження особи, проте вжито заходів для вручення у спосіб, передбачений КПК для вручення повідомлень.

Захисником є адвокат, який здійснює захист підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію).

Захисником не може бути адвокат, відомості про якого не внесено до Єдиного реєстру адвокатів України або стосовно якого у Єдиному реєстрі

адвокатів України містяться відомості про зупинення або припинення права на зайняття адвокатською діяльністю.

Потерпілим у кримінальному провадженні може бути фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, а також юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди.

Права і обов'язки потерпілого виникають в особи з моменту подання заяви про вчинення щодо неї кримінального правопорушення або заяви про залучення її до провадження як потерпілого.

Потерпілому вручається пам'ятка про процесуальні права та обов'язки особою, яка прийняла заяву про вчинення кримінального правопорушення.

Потерпілим є також особа, яка не є заявником, але якій кримінальним правопорушенням завдана шкода і у зв'язку з цим вона після початку кримінального провадження подала заяву про залучення її до провадження як потерпілого.

Потерпілим не може бути особа, якій моральна шкода завдана як представнику юридичної особи чи певної частини суспільства.

Документи, що стосуються участі у кримінальному провадженні підозрюваного.

Адвокатська діяльність здійснюється на підставі договору про надання правової допомоги.

Документами, що посвідчують повноваження адвоката на надання правової допомоги, можуть бути:

- 1) договір про надання правової допомоги;
- 2) довіреність;
- 3) ордер;
- 4) доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Ордер - письмовий документ, що у випадках, встановлених цим Законом та іншими законами України, посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги. Ордер видається адвокатом, адвокатським бюро або адвокатським об'єднанням та повинен містити підпис адвоката. Рада адвокатів України затверджує типову форму ордера.

Повноваження адвоката як захисника або представника в господарському, цивільному, адміністративному судочинстві, кримінальному провадженні, розгляді справ про адміністративні правопорушення, а також як уповноваженого за дорученням у конституційному судочинстві підтверджуються в порядку, встановленому законом.

Адвокат зобов'язаний діяти в межах повноважень, наданих йому клієнтом, у тому числі з урахуванням обмежень щодо вчинення окремих процесуальних дій.

Договір про надання правової допомоги укладається в письмовій формі.

Договір про надання правової допомоги може вчинятися усно у випадках:

1) надання усних і письмових консультацій, роз'яснень із правових питань з подальшим записом про це в журналі та врученням клієнту документа, що підтверджує оплату гонорару (винагороди);

2) якщо клієнт невідкладно потребує надання правової допомоги, а укладення письмового договору за конкретних обставин є неможливим - з подальшим укладенням договору в письмовій формі протягом трьох днів, а якщо для цього існують об'єктивні перешкоди - у найближчий можливий строк.

До договору про надання правової допомоги застосовуються загальні вимоги договірного права.

Договір про надання правової допомоги може укладатися на користь клієнта іншою особою, яка діє в його інтересах. Особливості укладення та змісту контрактів (договорів) з адвокатами, які надають безоплатну правову допомогу, встановлюються законом, що регулює порядок надання безоплатної правової допомоги.

Зміст договору про надання правової допомоги не може суперечити Конституції України та законам України, інтересам держави і суспільства, його моральним засадам, присязі адвоката України та правилам адвокатської етики.

Документи, що стосуються участі у кримінальному провадженні захисника.

Слідчий, прокурор, слідчий суддя чи суд зобов'язані забезпечити участь захисника у кримінальному провадженні у випадках, якщо:

1) відповідно до вимог статті 52 КПК участь захисника є обов'язковою, а підозрюваний, обвинувачений не залучив захисника;

2) підозрюваний, обвинувачений заявив клопотання про залучення захисника, але за відсутністю коштів чи з інших об'єктивних причин не може його залучити самостійно;

3) слідчий, прокурор, слідчий суддя чи суд вирішить, що обставини кримінального провадження вимагають участі захисника, а підозрюваний, обвинувачений не залучив його.

Захисник може бути залучений слідчим, прокурором, слідчим суддею чи судом в інших випадках, передбачених законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги.

У випадках, передбачених КПК України, слідчий, прокурор виносить постанову, а слідчий суддя та суд постановляє ухвалу, якою доручає відповідному органу (установі), уповноваженому законом на надання безоплатної правової допомоги, призначити адвоката для здійснення захисту за призначенням та забезпечити його прибуття у зазначені у постанові (ухвалі) час і місце для участі у кримінальному провадженні.

Постанова (ухвала) про доручення призначити адвоката негайно направляється відповідному органу (установі), уповноваженому законом на надання безоплатної правової допомоги, і є обов'язковою для негайного

виконання. Невиконання, неналежне або несвоєчасне виконання постанови (ухвали) про доручення призначити адвоката тягнуть відповідальність, встановлену законом.

Документи, що стосуються участі у кримінальному провадженні потерпілого.

Рішення слідчого і прокурора про відмову у визнанні особи потерпілим оформлюються вмотивованою постановою, яка складається відповідно до правил ст. 110 КПК. Указана постанова може бути оскаржена слідчому судді у порядку, передбаченому гл. 26 КПК. Оскільки рішення про визнання особи потерпілим вправі приймати і суд, то суду також надається право приймати рішення про відмову у визнанні особи потерпілим, яке оформлюється ухвалою і може бути оскаржене в апеляційному порядку. Прийняття рішення про відмову у визнанні особи потерпілою не перешкоджає можливості визнання її заявником або свідком.

Одночасно з поданням відповідної заяви потерпілому вручається пам'ятка про процесуальні права та обов'язки, передбачені статтями 56 і 57 КПК. Обов'язок вручити потерпілому відповідну пам'ятку, залежно від форми волевиявлення на визнання особи потерпілим, покладається на:

- особу, яка прийняла заяву про вчинення кримінального правопорушення;
- особу, яка прийняла заяву про залучення особи до провадження як потерпілого;
- особу, яка прийняла рішення про визнання особи потерпілим і одержала від неї згоду на це.

Документи, що стосуються участі у кримінальному провадженні інших учасників кримінального провадження.

Спеціаліст залучається до кримінального провадження з метою сприяння виявленню, закріпленню, вилученню та дослідженню доказів чи застосування технічних засобів, для покращення організації і підвищення ефективності кримінального провадження.

Участь спеціаліста є обов'язковою у випадках:

- при проведенні огляду трупа обов'язкова участь судово-медичного експерта або лікаря (ч. 1 ст. 238 КПК);
- при проведенні огляду трупа, пов'язаного з ексгумацією, обов'язкова присутність судово-медичного експерта, який може вилучити зразки тканини і органів або частини трупа, необхідні для проведення експертних досліджень (частини 2,3 ст. 239 КПК);
- проведення допиту малолітньої або неповнолітньої особи проводиться у присутності законного представника, педагога або психолога, а за потреби - лікаря (ч. 1 ст. 226 КПК);
- при проведенні слідчих (розшукових) дій за участю малолітньої або

неповнолітньої особи забезпечується участь законного представника, педагога або психолога, а за потреби - лікаря (ч. 1 ст. 227 КПК).

Спеціаліст за дорученням слідчого, прокурора або суду має право проводити вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складати плани і схеми, виготовляти графічні зображення місця чи окремих речей, виготовляти відбитки та зліпки, оглядати і вилучати речі та документи, які мають значення для кримінального провадження.

Про участь спеціаліста обов'язково зазначається у протоколі, який підписує він та інші учасники. Спеціаліст, який бере участь у проведенні слідчої дії, має право робити заяви, що підлягають занесенню до протоколу цієї слідчої дії.

Письмові пояснення спеціалістів можуть бути додатками до протоколу процесуальної дії, у проведенні якої відповідні спеціалісти брали участь (ст. 105 КПК).

Контрольні запитання для перевірки досягнень результатів навчання

1. З якого моменту особа отримує процесуальний статус підозрюваного?
2. Хто може прийняти рішення про відмову у визнанні особи потерпілим?
3. Яким процесуальним документом оформлюється залучення спеціаліста для участі у слідчих (розшукових) діях?
4. Хто може бути представником потерпілого у кримінальному провадженні?
5. В яких випадках підозрюваний може подати клопотання про надання йому безкоштовної правової допомоги (захисника)?

Лекція 4. Процесуальні документи, які пов'язані із застосуванням заходів забезпечення кримінального провадження

Мета вивчення

Встановити процесуальний порядок застосування заходів забезпечення кримінального провадження, визначити особливості процесуальних документів, які приймаються під час застосування відповідних заходів

Література

1. Аленін Ю. П. Прийняття процесуальних рішень за новим кримінальним процесуальним законодавством України : навч.-метод. посібник / Ю. П. Аленін, В. Г. Пожар, І. В. Гловюк та ін. – Одеса : Фенікс, 2012. – 138 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).
2. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень : монографія / Н.В. Глинська. – К.: Істина, 2014. – 558 с.
3. Заперечення на клопотання про відсторонення від посади // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 9 (9). – С. 61-62.
4. Заперечення на клопотання про звернення застави в дохід держави // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 3 (11). – С. 64.
5. Заперечення на клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді застави // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 9 (9). – С. 62-63.
6. Заява про негайне повернення майна // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 7-8 (15). – С. 94.
7. Клопотання про зміну запобіжного заходу // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 6 (14). – С. 60-61.
8. Клопотання про зміну запобіжного заходу // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 11. – С. 64.
9. Клопотання про повернення застави // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 3 (11). – С. 62.
10. Клопотання про скасування відсторонення від посади // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 3 (11). – С. 63.
11. Марочкін О.І. Мотивування процесуальних рішень слідчого: моногр. / О.І. Марочкін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2015. – 214 с.
12. Письмові пояснення щодо негайного повернення вилученого майна // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 7-8 (15). – С. 95.

13. Письмові процесуальні документи досудового розслідування податкових злочинів : практикум : навч. посіб. / Г.Л. Чигрина, В.А. Некрасов, Р.С. Дребаш та ін. – Ірпінь : Видавництво НУДПСУ, 2016. – 558 с.
14. Практикум зі складання кримінально-процесуальних документів: [Навчально-метод. матеріали для курсантів 4 курсу НАВС] / В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло, К.Г. Горелкіна. – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2012. – 28 с.
15. Практикум зі складання процесуальних документів [Текст]: робоча. навч. прогр. / [уклад.: О.В. Александренко, О.А. Осауленко, А.В. Самодін]. -К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. – 56 с.
16. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення : наук-практ. посібник / колектив авторів; за заг ред. М.А. Погорецького, О.П. Кучинської. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 560 с.
17. Складання процесуальних документів з процесуального керівництва та підтримання державного обвинувачення: навчально-методичний комплекс / М.С. Туркот, О.В. Єні, В.В. Козій, Л.Б. Коваленко, І.В. Вернидубов, В.В. Севрюков, Н.В. Лісова, Н.О. Сиротіна, Л.А. Хруслова, В.Ф. Гаєвий, А.М. Орлеан, Н.М. Ленчевська, Г.В. Попов, Н.Є. Міняйло. – К.: Видавничий центр Національної академії прокуратури України, 2014. – 44 с.
18. Складання процесуальних документів у кримінальному провадженні: навчально- методичний комплекс для студентів магістратури денної форми навчання / уклад.: О.М. Толочко, Г.П. Власова, Г.К. Кожевніков, І.І. Присяжнюк, Г.О. Ганова, О.В. Сапін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2013. – 72 с.

План

1. Загальна характеристика заходів забезпечення кримінального провадження.
2. Процесуальне оформлення виклику слідчим, прокурором, судового виклику або приводу.
3. Особливості клопотань учасників кримінального провадження про застосування заходів забезпечення кримінального провадження.
4. Особливості ухвал слідчого судді, суду про застосування заходів забезпечення кримінального провадження.
5. Особливості фіксування процесу застосування заходів забезпечення кримінального провадження.
6. Процесуальне оформлення оскаржень рішень, дій чи бездіяльності уповноважених осіб при застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Основний зміст

Загальна характеристика заходів забезпечення кримінального провадження.

Заходи забезпечення кримінального провадження застосовуються з метою досягнення дієвості цього провадження.

Заходами забезпечення кримінального провадження є:

- 1) виклик слідчим, прокурором, судовий виклик і привід;
- 2) накладення грошового стягнення;
- 3) тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом;
- 4) відсторонення від посади;
- 5) відсторонення судді від здійснення правосуддя;
- 6) тимчасовий доступ до речей і документів;
- 7) тимчасове вилучення майна;
- 8) арешт майна;
- 9) затримання особи;
- 10) запобіжні заходи.

Заходи забезпечення кримінального провадження застосовуються на підставі ухвали слідчого судді або суду, за винятком випадків, передбачених КПК.

Клопотання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження на підставі ухвали слідчого судді подається до місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування.

Застосування заходів забезпечення кримінального провадження не допускається, якщо слідчий, прокурор не доведе, що:

- 1) існує обґрунтована підозра щодо вчинення кримінального правопорушення такого ступеня тяжкості, що може бути підставою для застосування заходів забезпечення кримінального провадження;
- 2) потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права і свободи особи, про який ідеться в клопотанні слідчого, прокурора;
- 3) може бути виконане завдання, для виконання якого слідчий, прокурор звертається із клопотанням.

Для оцінки потреб досудового розслідування слідчий суддя або суд зобов'язаний врахувати можливість без застосованого заходу забезпечення кримінального провадження отримати речі і документи, які можуть бути використані під час судового розгляду для встановлення обставин у кримінальному провадженні.

Під час розгляду питання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження сторони кримінального провадження повинні подати слідчому судді або суду докази обставин, на які вони посилаються.

До клопотання слідчого, прокурора про застосування, зміну або скасування заходу забезпечення кримінального провадження додається витяг

з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження, в рамках якого подається клопотання.

Процесуальне оформлення виклику слідчим, прокурором, судового виклику або приводу.

Слідчий, прокурор під час досудового розслідування має право викликати підозрюваного, свідка, потерпілого або іншого учасника кримінального провадження у встановлених КПК випадках для допиту чи участі в іншій процесуальній дії.

Слідчий, прокурор під час досудового розслідування мають право викликати особу, якщо є достатні підстави вважати, що вона може дати показання, які мають значення для кримінального провадження, або її участь у процесуальній дії є обов'язковою.

Слідчий суддя під час досудового розслідування чи суд під час судового провадження має право за власною ініціативою або за клопотанням слідчого, прокурора, підозрюваного, обвинуваченого, його захисника, потерпілого, його представника здійснити судовий виклик певної особи, якщо слідчий суддя чи суд встановить наявність достатніх підстав вважати, що така особа може дати показання, які мають значення для кримінального провадження, або її участь у процесуальній дії є обов'язковою.

Суд здійснює судовий виклик учасників кримінального провадження, участь яких у судовому провадженні є обов'язковою.

Особа викликається до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду шляхом вручення повістки про виклик, надіслання її поштою, електронною поштою чи факсимільним зв'язком, здійснення виклику по телефону або телеграмою.

У разі тимчасової відсутності особи за місцем проживання повістка для передачі їй вручається під розписку дорослому члену сім'ї особи чи іншій особі, яка з нею проживає, житлово-експлуатаційній організації за місцем проживання особи або адміністрації за місцем її роботи.

Особа, що перебуває під вартою, викликається через адміністрацію місця ув'язнення.

Повістка про виклик неповнолітньої особи, як правило, вручається її батьку, матері, усиновлювачу або законному представнику. Інший порядок вручення повістки допускається лише у випадку, якщо це обумовлюється обставинами кримінального провадження.

Повістка про виклик обмежено дієздатної особи вручається її піклувальнику.

Повістка про виклик вручається особі працівником органу зв'язку, працівником правоохоронного органу, слідчим, прокурором, а також секретарем судового засідання, якщо таке вручення здійснюється в приміщенні суду.

Повістка про виклик особи, яка проживає за кордоном, вручається згідно з міжнародним договором про правову допомогу, згода на обов'язковість

якого надана Верховною Радою України, а за відсутності такого - за допомогою дипломатичного (консульського) представництва.

Особа має отримати повістку про виклик або бути повідомленою про нього іншим шляхом не пізніше ніж за три дні до дня, коли вона зобов'язана прибути за викликом. У випадку встановлення КПК строків здійснення процесуальних дій, які не дозволяють здійснити виклик у зазначений строк, особа має отримати повістку про виклик або бути повідомленою про нього іншим шляхом якнайшвидше, але в будь-якому разі з наданням їй необхідного часу для підготовки та прибуття за викликом.

У повістці про виклик повинно бути зазначено:

- 1) прізвище та посада слідчого, прокурора, слідчого судді, судді, який здійснює виклик;
- 2) найменування та адреса суду або іншої установи, до якої здійснюється виклик, номер телефону чи інших засобів зв'язку;
- 3) ім'я (найменування) особи, яка викликається, та її адреса;
- 4) найменування (номер) кримінального провадження, в рамках якого здійснюється виклик;
- 5) процесуальний статус, в якому перебуває викликана особа;
- 6) час, день, місяць, рік і місце прибуття викликаної особи;
- 7) процесуальна дія (дії), для участі в якій викликається особа;
- 8) наслідки неприбуття особи за викликом із зазначенням тексту відповідних положень закону, в тому числі можливість застосування приводу, та здійснення спеціального досудового розслідування чи спеціального судового провадження;
- 9) передбачені КПК поважні причини, через які особа може не з'явитися на виклик, та нагадування про обов'язок заздалегідь повідомити про неможливість з'явлення;
- 10) підпис слідчого, прокурора, слідчого судді, судді, який здійснив виклик.

У клопотанні про здійснення приводу під час досудового розслідування зазначаються:

- 1) найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер;
- 2) процесуальний статус особи, про здійснення приводу якої заявлено клопотання, її прізвище, ім'я, по батькові та місце проживання;
- 3) процесуальна дія, учасником якої повинна бути особа, про здійснення приводу якої заявлено клопотання;
- 4) положення КПК, яким встановлено обов'язок особи з'явитися за викликом, та обставини невиконання особою цього обов'язку;
- 5) відомості, які підтверджують факти здійснення виклику особи у встановленому КПК порядку та отримання особою повістки про виклик або ознайомлення з її змістом іншим шляхом;
- 6) прізвище, ім'я, по батькові та посада слідчого, прокурора;
- 7) дата та місце складення клопотання.

До клопотання додаються копії матеріалів, якими слідчий, прокурор обґрунтовує свої доводи.

Особливості клопотань учасників кримінального провадження про застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

У клопотанні про накладення грошового стягнення на особу під час досудового розслідування зазначаються:

- 1) найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер;
- 2) процесуальний статус особи, про накладення грошового стягнення на яку заявлено клопотання, її прізвище, ім'я, по батькові та місце проживання;
- 3) обов'язок, який покладено на особу КПК чи ухвалою слідчого судді;
- 4) обставини, за яких особа не виконала обов'язок;
- 5) відомості, які підтверджують невиконання особою обов'язку;
- 6) прізвище, ім'я, по батькові та посада слідчого, прокурора;
- 7) дата та місце складення клопотання.

До клопотання додаються копії матеріалів, якими слідчий, прокурор обґрунтовує свої доводи.

Прокурор, слідчий за погодженням з прокурором під час досудового розслідування має право звернутися до слідчого судді із клопотанням про тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом. У випадку тимчасового вилучення документів, які посвідчують користування спеціальним правом, прокурор, слідчий за погодженням з прокурором зобов'язаний звернутися до слідчого судді із відповідним клопотанням не пізніше двох днів з моменту тимчасового вилучення. Пропуск зазначеного строку тягне за собою необхідність повернення тимчасово вилучених документів.

У клопотанні зазначаються:

- 1) короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з яким подається клопотання;
- 2) правова кваліфікація кримінального правопорушення за законом України про кримінальну відповідальність;
- 3) виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального правопорушення, і посилання на обставини;
- 4) причини, у зв'язку з якими потрібно здійснити тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом;
- 5) вид спеціального права, яке підлягає тимчасовому обмеженню;
- 6) строк, на який користування спеціальним правом підлягає тимчасовому обмеженню;
- 7) перелік свідків, яких прокурор, слідчий вважає за необхідне допитати під час розгляду клопотання.

До клопотання також додаються:

1) копії матеріалів, якими прокурор, слідчий обґрунтовує доводи клопотання;

2) документи, які підтверджують надання підозрюваному копій клопотання та матеріалів, що обґрунтовують клопотання.

У клопотанні зазначаються:

1) короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з яким подається клопотання;

2) правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;

3) виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального правопорушення, і посилання на обставини;

4) посада, яку обіймає особа;

5) виклад обставин, що дають підстави вважати, що перебування на посаді підозрюваного, обвинуваченого сприяло вчиненню кримінального правопорушення;

6) виклад обставин, що дають підстави вважати, що підозрюваний, обвинувачений, перебуваючи на посаді, знищить чи підробить речі і документи, які мають суттєве значення для досудового розслідування, незаконними засобами впливатиме на свідків та інших учасників кримінального провадження або протиправно перешкоджатиме кримінальному провадженню іншим чином;

7) перелік свідків, яких слідчий, прокурор вважає за необхідне допитати під час розгляду клопотання.

До клопотання також додаються:

1) копії матеріалів, якими слідчий, прокурор обґрунтовує доводи клопотання;

2) документи, які підтверджують надання підозрюваному, обвинуваченому копій клопотання та матеріалів, що обґрунтовують клопотання.

Сторони кримінального провадження мають право звернутися до слідчого судді під час досудового розслідування чи суду під час судового провадження із клопотанням про тимчасовий доступ до речей і документів, за винятком зазначених у статті 161 КПК. Слідчий має право звернутися із зазначеним клопотанням за погодженням з прокурором.

У клопотанні зазначаються:

1) короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з яким подається клопотання;

2) правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;

3) речі і документи, тимчасовий доступ до яких планується отримати;

4) підстави вважати, що речі і документи перебувають або можуть перебувати у володінні відповідної фізичної або юридичної особи;

5) значення речей і документів для встановлення обставин у кримінальному провадженні;

б) можливість використання як доказів відомостей, що містяться в речах і документах, та неможливість іншими способами довести обставини, які передбачається довести за допомогою цих речей і документів, у випадку подання клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю;

З клопотанням про арешт майна до слідчого судді, суду має право звернутися прокурор, слідчий за погодженням з прокурором, а з метою забезпечення цивільного позову - також цивільний позивач.

У клопотанні слідчого, прокурора про арешт майна повинно бути зазначено:

1) підстави і мету відповідно до положень статті 170 КПК та відповідне обґрунтування необхідності арешту майна;

2) перелік і види майна, що належить арештувати;

3) документи, які підтверджують право власності на майно, що належить арештувати, або конкретні факти і докази, що свідчать про володіння, користування чи розпорядження підозрюваним, обвинуваченим, засудженим, третіми особами таким майном;

4) розмір шкоди, неправомірної вигоди, яка отримана юридичною особою, у разі подання клопотання відповідно до частини шостої статті 170 КПК.

До клопотання також мають бути додані оригінали або копії документів та інших матеріалів, якими слідчий, прокурор обґрунтовує доводи клопотання.

У клопотанні цивільного позивача у кримінальному провадженні про арешт майна підозрюваного, обвинуваченого, юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, третіх осіб для відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, повинно бути зазначено:

1) розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, а також розмір позовних вимог;

2) докази факту завдання шкоди і розміру цієї шкоди.

Клопотання слідчого, прокурора про арешт тимчасово вилученого майна повинно бути подано не пізніше наступного робочого дня після вилучення майна, інакше майно має бути негайно повернуто особі, у якої його було вилучено.

У разі тимчасового вилучення майна під час обшуку, огляду, здійснюваних на підставі ухвали слідчого судді, передбаченої статтею 235 КПК, клопотання про арешт такого майна повинно бути подано слідчим, прокурором протягом 48 годин після вилучення майна, інакше майно має бути негайно повернуто особі, в якої його було вилучено.

Клопотання слідчого, прокурора повинно містити:

1) короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення, в якому підозрюється або обвинувачується особа;

2) правову кваліфікацію кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;

3) виклад обставин, що дають підстави підозрювати, обвинувачувати особу у вчиненні кримінального правопорушення, і посилання на матеріали, що підтверджують ці обставини;

4) посилання на один або кілька ризиків, зазначених у статті 177 КПК;

5) виклад обставин, на підставі яких слідчий, прокурор дійшов висновку про наявність одного або кількох ризиків, зазначених у його клопотанні, і посилання на матеріали, що підтверджують ці обставини;

6) обґрунтування неможливості запобігання ризику або ризикам, зазначеним у клопотанні, шляхом застосування більш м'яких запобіжних заходів;

7) обґрунтування необхідності покладення на підозрюваного, обвинуваченого конкретних обов'язків, передбачених частиною п'ятою статті 194 КПК.

Копія клопотання та матеріалів, якими обґрунтовується необхідність застосування запобіжного заходу, надається підозрюваному, обвинуваченому не пізніше ніж за три години до початку розгляду клопотання.

До клопотання додаються:

1) копії матеріалів, якими слідчий, прокурор обґрунтовує доводи клопотання;

2) перелік свідків, яких слідчий, прокурор вважає за необхідне допитати під час судового розгляду щодо запобіжного заходу;

3) підтвердження того, що підозрюваному, обвинуваченому надані копії клопотання та матеріалів, якими обґрунтовується необхідність застосування запобіжного заходу.

Застосування запобіжного заходу до кожної особи потребує внесення окремого клопотання.

Особливості ухвал слідчого судді, суду про застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Слідчий суддя відмовляє у задоволенні клопотання про тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом, якщо слідчий, прокурор не доведе наявність достатніх підстав вважати, що такий захід необхідний для припинення кримінального правопорушення чи запобігання вчиненню іншого, припинення або запобігання протиправній поведінці підозрюваного щодо перешкоджання кримінальному провадженню, забезпечення відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням.

При вирішенні питання про тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом слідчий суддя зобов'язаний врахувати такі обставини:

1) правову підставу для тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом;

2) достатність доказів, які вказують на вчинення особою кримінального правопорушення;

3) наслідки тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом для інших осіб.

За наслідками розгляду клопотання слідчий суддя постановляє ухвалу, в якій зазначає:

- 1) мотиви застосування або відмови у задоволенні клопотання про застосування тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом;
- 2) перелік документів, які посвідчують користування спеціальним правом та які підлягають поверненню особі або вилученню на час тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом;
- 3) строк тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом, який не може становити більше двох місяців;
- 4) порядок виконання ухвали.

Копія ухвали надсилається особі, яка звернулася з відповідним клопотанням, підозрюваному, іншим заінтересованим особам не пізніше дня, наступного за днем її постановлення, та підлягає негайному виконанню в порядку, передбаченому для виконання судових рішень.

Слідчий суддя, суд відмовляє у задоволенні клопотання про відсторонення від посади, якщо слідчий, прокурор не доведе наявності достатніх підстав вважати, що такий захід необхідний для припинення кримінального правопорушення, припинення або запобігання протиправній поведінці підозрюваного чи обвинуваченого, який, перебуваючи на посаді, може знищити чи підробити речі і документи, які мають значення для досудового розслідування, незаконними засобами впливати на свідків та інших учасників кримінального провадження або протиправно перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином.

При вирішенні питання про відсторонення від посади слідчий суддя, суд зобов'язаний врахувати такі обставини:

- 1) правову підставу для відсторонення від посади;
- 2) достатність доказів, які вказують на вчинення особою кримінального правопорушення;
- 3) наслідки відсторонення від посади для інших осіб.

За наслідками розгляду клопотання слідчий суддя, суд постановляє ухвалу, в якій зазначає:

- 1) мотиви застосування або відмови у задоволенні клопотання про відсторонення від посади;
- 2) перелік документів, які посвідчують обіймання особою посади та які підлягають поверненню особі або вилученню на час відсторонення від посади;
- 3) строк відсторонення від посади, який не може становити більше двох місяців;
- 4) порядок виконання ухвали.

Копія ухвали надсилається особі, яка звернулася з відповідним клопотанням, підозрюваному чи обвинуваченому, іншим заінтересованим особам не пізніше дня, наступного за днем її постановлення, та підлягає негайному виконанню в порядку, передбаченому для виконання судових рішень.

В ухвалі слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів має бути зазначено:

- 1) прізвище, ім'я та по батькові особи, якій надається право тимчасового доступу до речей і документів;
- 2) дата постановлення ухвали;
- 3) положення закону, на підставі якого постановлено ухвалу;
- 4) прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи або найменування юридичної особи, які мають надати тимчасовий доступ до речей і документів;
- 5) назва, опис, інші відомості, які дають можливість визначити речі і документи, до яких повинен бути наданий тимчасовий доступ;
- 6) розпорядження надати (забезпечити) тимчасовий доступ до речей і документів зазначених в ухвалі особі та надати їй можливість вилучити зазначені речі і оригінали або копії документів, якщо відповідне рішення було прийнято слідчим суддею, судом;
- 7) строк дії ухвали, який не може перевищувати одного місяця з дня постановлення ухвали;
- 8) положення закону, які передбачають наслідки невиконання ухвали слідчого судді, суду.

Слідчий суддя, суд відмовляють у задоволенні клопотання про арешт майна, якщо особа, що його подала, не доведе необхідності такого арешту, а також наявність ризиків, передбачених абзацом другим частини першої статті 170 КПК.

Не допускається арешт майна/коштів банку, віднесеного до категорії неплатоспроможних, а також майна/коштів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

При вирішенні питання про арешт майна слідчий суддя, суд повинен враховувати:

- 1) правову підставу для арешту майна;
- 2) можливість використання майна як доказу у кримінальному провадженні (якщо арешт майна накладається у випадку, передбаченому пунктом 1 частини другої статті 170 КПК);
- 3) наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення або суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність (якщо арешт майна накладається у випадках, передбачених пунктами 3, 4 частини другої статті 170 КПК);
- 3-1) можливість спеціальної конфіскації майна (якщо арешт майна накладається у випадку, передбаченому пунктом 2 частини другої статті 170 КПК);
- 4) розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, неправомірної вигоди, яка отримана юридичною особою (якщо арешт майна накладається у випадку, передбаченому пунктом 4 частини другої статті 170 КПК);
- 5) розумність та співрозмірність обмеження права власності завданням кримінального провадження;
- 6) наслідки арешту майна для підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, третіх осіб.

Відмова у задоволенні або часткове задоволення клопотання про арешт майна тягне за собою негайне повернення особі відповідно всього або частини тимчасово вилученого майна.

У разі задоволення клопотання слідчий суддя, суд застосовує найменш обтяжливий спосіб арешту майна. Слідчий суддя, суд зобов'язаний застосувати такий спосіб арешту майна, який не призведе до зупинення або надмірного обмеження правомірної підприємницької діяльності особи, або інших наслідків, які суттєво позначаються на інтересах інших осіб.

У разі задоволення клопотання слідчий суддя, суд постановляє ухвалу, в якій зазначає:

- 1) перелік майна, на яке накладено арешт;
- 2) підстави застосування арешту майна;
- 3) перелік тимчасово вилученого майна, яке підлягає поверненню особі, у разі прийняття такого рішення;
- 4) заборону, обмеження розпоряджатися або користуватися майном у разі їх передбачення та вказівку на таке майно;
- 5) порядок виконання ухвали із зазначенням способу інформування заінтересованих осіб.

Ухвалу про арешт тимчасово вилученого майна слідчий суддя, суд постановляє не пізніше сімдесяти двох годин із дня знаходження до суду клопотання, інакше таке майно повертається особі, у якої його було вилучено.

Копія ухвали негайно після її постановлення вручається слідчому, прокурору, а також присутнім під час оголошення ухвали:

фізичній або юридичній особі, щодо майна якої вирішувалося питання про арешт, - при вирішенні питання про арешт майна з метою забезпечення збереження речових доказів;

підозрюваному, обвинуваченому, засудженому, третій особі - при вирішенні питання про арешт майна з метою забезпечення спеціальної конфіскації;

підозрюваному, обвинуваченому, засудженому або юридичній особі, щодо якої здійснюється провадження, - при вирішенні питання про арешт майна з метою забезпечення конфіскації майна як виду покарання або заходу кримінально-правового характеру щодо юридичної особи;

підозрюваному, обвинуваченому, засудженому, фізичній чи юридичній особі, яка відповідно до закону несе цивільну відповідальність за шкоду, завдану діями (бездіяльністю) підозрюваного, обвинуваченого, засудженого або неосудної особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, а також юридичній особі, щодо якої здійснюється провадження, - при вирішенні питання про арешт майна з метою забезпечення відшкодування шкоди, завданої внаслідок кримінального правопорушення (цивільний позов), чи стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди.

У разі відсутності таких осіб під час оголошення ухвали копія ухвали надсилається їм не пізніше наступного робочого дня після її постановлення.

Підозрюваний, обвинувачений, треті особи мають право на захисника, право оскаржити судові рішення щодо арешту майна.

Майно або грошові суми клієнта неплатоспроможного банку, на яке судом накладено арешт до дня віднесення банку до категорії неплатоспроможних, може бути передано приймаючому, перехідному банку чи спеціалізованій установі, утвореній Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, у встановленому законодавством про систему гарантування вкладів фізичних осіб порядку з письмовим повідомленням Фондом гарантування вкладів фізичних осіб особи, в інтересах якої накладено арешт. При цьому передане майно або грошові суми залишаються обтяженими відповідно до ухвали суду про накладення арешту.

В ухвалі про застосування запобіжного заходу слідчий суддя, суд зазначає відомості про:

1) кримінальне правопорушення (його суть і правову кваліфікацію із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність), у якому підозрюється, обвинувачується особа;

2) обставини, які свідчать про існування ризиків, передбачених статтею 177 КПК;

3) обставини, які свідчать про недостатність застосування більш м'яких запобіжних заходів для запобігання ризикам, передбаченим статтею 177 КПК;

4) посилання на докази, які обґрунтовують ці обставини;

5) запобіжний захід, який застосовується.

В ухвалі про застосування запобіжного заходу, не пов'язаного з триманням під вартою, зазначаються конкретні обов'язки, передбачені частиною п'ятою статті 194 КПК, що покладаються на підозрюваного, обвинуваченого, та у випадках, встановлених КПК, строк, на який їх покладено.

В ухвалі про застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту зазначається точна адреса житла, яке підозрюваному, обвинуваченому забороняється залишати.

Слідчий суддя, суд зобов'язаний визначити в ухвалі про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або домашнього арешту дату закінчення її дії у межах строку, передбаченого КПК.

Копія ухвали про застосування запобіжного заходу вручається підозрюваному, обвинуваченому негайно після її оголошення.

Особливості фіксування процесу застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Тимчасовим вилученням майна є фактичне позбавлення підозрюваного або осіб, у володінні яких перебуває зазначене у частині другій цієї статті майно, можливості володіти, користуватися та розпоряджатися певним майном до вирішення питання про арешт майна або його повернення.

Тимчасово вилученим може бути майно у вигляді речей, документів, грошей тощо, щодо яких є достатні підстави вважати, що вони:

1) підшукані, виготовлені, пристосовані чи використані як засоби чи знаряддя вчинення кримінального правопорушення та (або) зберегли на собі його сліди;

2) призначалися (використовувалися) для схилення особи до вчинення кримінального правопорушення, фінансування та/або матеріального забезпечення кримінального правопорушення або винагороди за його вчинення;

3) є предметом кримінального правопорушення, у тому числі пов'язаного з їх незаконним обігом;

4) одержані внаслідок вчинення кримінального правопорушення та/або є доходами від них, а також майно, в яке їх було повністю або частково перетворено.

Тимчасово вилучити майно може кожен, хто законно затримав особу в порядку, передбаченому статтями 207, 208 КПК. Кожна особа, яка здійснила законне затримання, зобов'язана одночасно із доставленням затриманої особи до слідчого, прокурора, іншої уповноваженої службової особи передати їй тимчасово вилучене майно. Факт передання тимчасово вилученого майна засвідчується протоколом.

Тимчасове вилучення майна може здійснюватися також під час обшуку, огляду.

Тимчасове вилучення електронних інформаційних систем або їх частин, мобільних терміналів систем зв'язку для вивчення фізичних властивостей, які мають значення для кримінального провадження, здійснюється лише у разі, якщо вони безпосередньо зазначені в ухвалі суду.

Слідчий, прокурор, інша уповноважена службова особа під час затримання або обшуку і тимчасового вилучення майна або негайно після їх здійснення зобов'язана скласти відповідний протокол, копія якого надається особі, у якої вилучено майно, або її представнику.

Процесуальне оформлення оскаржень рішень, дій чи бездіяльності уповноважених осіб при застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Підозрюваний, обвинувачений, їх захисник, законний представник, інший власник або володілець майна, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, які не були присутні при розгляді питання про арешт майна, мають право заявити клопотання про скасування арешту майна повністю або частково. Таке клопотання під час досудового розслідування розглядається слідчим суддею, а під час судового провадження - судом.

Арешт майна також може бути скасовано повністю чи частково ухвалою слідчого судді під час досудового розслідування чи суду під час судового провадження за клопотанням підозрюваного, обвинуваченого, їх захисника чи законного представника, іншого власника або володільця майна, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, якщо вони доведуть,

що в подальшому застосуванні цього заходу відпала потреба або арешт накладено необґрунтовано.

Клопотання про скасування арешту майна розглядає слідчий суддя, суд не пізніше трьох днів після його надходження до суду. Про час та місце розгляду повідомляється особа, яка заявила клопотання, та особа, за клопотанням якої було арештовано майно.

Прокурор одночасно з винесенням постанови про закриття кримінального провадження скасовує арешт майна, якщо воно не підлягає спеціальній конфіскації.

Суд одночасно з ухваленням судового рішення, яким закінчується судовий розгляд, вирішує питання про скасування арешту майна. Суд скасовує арешт майна, зокрема, у випадку виправдання обвинуваченого, закриття кримінального провадження судом, якщо майно не підлягає спеціальній конфіскації, непризначення судом покарання у виді конфіскації майна та/або незастосування спеціальної конфіскації, залишення цивільного позову без розгляду або відмови в цивільному позові.

Контрольні запитання для перевірки досягнень результатів навчання

1. Хто приймає рішення про обрання такого запобіжного заходу, як тимчасове вилучення документів, які посвідчують користування спеціальним правом?

2. Які відомості повинна містити ухвала слідчого судді про застосування до особи запобіжного заходу у вигляді застави?

3. Як здійснюється виклик свідка слідчим?

4. Хто може оскаржити рішення слідчого судді, суду про накладання арешту на майно?

5. Що повинно зазначатися в клопотання підозрюваного про тимчасовий доступ до речей і документів?

Лекція 5. Процесуальні документи, які пов'язані з проведенням слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

Мета вивчення

Алгоритмізація процедури проведення всіх гласних та негласних слідчих (розшукових) дій та порядок оформлення їх результатів

Література

1. Аленін Ю. П. Прийняття процесуальних рішень за новим кримінальним процесуальним законодавством України : навч.-метод. посібник / Ю. П. Аленін, В. Г. Пожар, І. В. Гловюк та ін. – Одеса : Фенікс, 2012. – 138 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).
2. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень : монографія / Н.В. Глинська. – К.: Істина, 2014. – 558 с.
3. Клопотання про доручення проведення судової експертизи // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 4 (12). – С. 62.
4. Клопотання про забезпечення права захисника на участь у проведенні процесуальних дій // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2013. – № 1. – С. 78.
5. Клопотання про ініціювання проведення експертизи // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 1. – С. 79-80.
6. Клопотання про проведення слідчих дій // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 4 (12). – С. 63.
7. Клопотання про проведення слідчих дій // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 7. – С. 64.
8. Марочкін О.І. Мотивування процесуальних рішень слідчого: моногр. / О.І. Марочкін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2015. – 214 с.
9. Письмові процесуальні документи досудового розслідування податкових злочинів : практикум : навч. посіб. / Г.Л. Чигрина, В.А. Некрасов, Р.С. Дребаш та ін. – Ірпінь : Видавництво НУДПСУ, 2016. – 558 с.
10. Практикум зі складання кримінально-процесуальних документів: [Навчально-метод. матеріали для курсантів 4 курсу НАВС] / В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло, К.Г. Горелкіна. – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2012. – 28 с.
11. Практикум зі складання процесуальних документів [Текст]: робоча. навч. прогр. / [уклад.: О.В. Александренко, О.А. Осауленко, А.В. Самодін]. -К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. – 56 с.
12. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення : наук-практ. посібник / колектив авторів; за заг ред.

М.А. Погорецького, О.П. Кучинської. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 560 с.

- 13.Складання процесуальних документів з процесуального керівництва та підтримання державного обвинувачення: навчально-методичний комплекс / М.С. Туркот, О.В. Єні, В.В. Козій, Л.Б. Коваленко, І.В. Вернидубов, В.В. Севрюков, Н.В. Лісова, Н.О. Сиротіна, Л.А. Хрушова, В.Ф. Гаєвий, А.М. Орлеан, Н.М. Ленчевська, Г.В. Попов, Н.Є. Міняйло. – К.: Видавничий центр Національної академії прокуратури України, 2014. – 44 с.
- 14.Складання процесуальних документів у кримінальному провадженні: навчально- методичний комплекс для студентів магістратури денної форми навчання / уклад.: О.М. Толочко, Г.П. Власова, Г.К. Кожевніков, І.І. Присяжнюк, Г.О. Ганова, О.В. Сапін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2013. – 72 с.

План

1. Поняття, сутність гласних та негласних слідчих (розшукових) дій
2. Клопотання учасників кримінального провадження про проведення слідчих (розшукових) дій.
3. Ухвали слідчого судді, суду про дозвіл на проведення слідчих (розшукових) дій.
4. Процесуальне оформлення результатів слідчих (розшукових) дій.
5. Інші документи, які складаються у зв'язку із проведенням слідчих (розшукових) дій.

Основний зміст

Поняття, сутність гласних та негласних слідчих (розшукових) дій

Слідчі (розшукові) дії є діями, спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні.

Підставами для проведення слідчої (розшукової) дії є наявність достатніх відомостей, що вказують на можливість досягнення її мети.

Слідчий, прокурор вживає належних заходів для забезпечення присутності під час проведення слідчої (розшукової) дії осіб, чії права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені. Перед проведенням слідчої (розшукової) дії особам, які беруть у ній участь, роз'яснюються їх права і обов'язки, передбачені КПК, а також відповідальність, встановлена законом.

Проведення слідчих (розшукових) дій у нічний час (з 22 до 6 години) не допускається, за винятком невідкладних випадків, коли затримка в їх проведенні може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі підозрюваного.

У разі отримання під час проведення слідчої (розшукової) дії доказів, які можуть вказувати на невинуватість особи у вчиненні кримінального правопорушення, слідчий, прокурор зобов'язаний провести відповідну слідчу (розшукову) дію в повному обсязі, долучити складені процесуальні документи до матеріалів досудового розслідування та надати їх суду у випадку звернення з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Слідча (розшукова) дія, що здійснюється за клопотанням сторони захисту, потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, проводиться за участю особи, яка її ініціювала, та (або) її захисника чи представника, крім випадків, коли через специфіку слідчої (розшукової) дії це неможливо або така особа письмово відмовилася від участі в ній.

Під час проведення такої слідчої (розшукової) дії присутні особи, що її ініціювали, мають право ставити питання, висловлювати свої пропозиції, зауваження та заперечення щодо порядку проведення відповідної слідчої (розшукової) дії, які заносяться до протоколу.

Слідчий, прокурор зобов'язаний запросити не менше двох незаінтересованих осіб (понятих) для пред'явлення особи, трупа чи речі для впізнання, огляду трупа, в тому числі пов'язаного з ексгумацією, слідчого експерименту, освідування особи. Винятками є випадки застосування безперервного відеозапису ходу проведення відповідної слідчої (розшукової) дії. Поняті можуть бути запрошені для участі в інших процесуальних діях, якщо слідчий, прокурор вважатиме це за доцільне.

Обшук або огляд житла чи іншого володіння особи, обшук особи здійснюються з обов'язковою участю не менше двох понятих незалежно від застосування технічних засобів фіксування відповідної слідчої (розшукової) дії.

Понятими не можуть бути потерпілий, родичі підозрюваного, обвинуваченого і потерпілого, працівники правоохоронних органів, а також особи, заінтересовані в результатах кримінального провадження.

Зазначені особи можуть бути допитані під час судового розгляду як свідки проведення відповідної слідчої (розшукової) дії.

Слідчі (розшукові) дії не можуть проводитися після закінчення строків досудового розслідування, крім їх проведення за дорученням суду у випадках, передбачених частиною третьою статті 333 КПК. Будь-які слідчі (розшукові) або негласні слідчі (розшукові) дії, проведені з порушенням цього правила, є недійсними, а встановлені внаслідок них докази - недопустимими.

Негласні слідчі (розшукові) дії - це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених КПК.

Негласні слідчі (розшукові) дії проводяться у випадках, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб. Негласні слідчі (розшукові) дії, передбачені статтями 260, 261, 262, 263, 264 (в

частині дій, що проводяться на підставі ухвали слідчого судді), 267, 269, 269-1, 270, 271, 272, 274 КПК, проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів.

Рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій приймає слідчий, прокурор, а у випадках, передбачених КПК, - слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором. Слідчий зобов'язаний повідомити прокурора про прийняття рішення щодо проведення певних негласних слідчих (розшукових) дій та отримані результати. Прокурор має право заборонити проведення або припинити подальше проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Виключно прокурор має право прийняти рішення про проведення такої негласної слідчої (розшукової) дії, як контроль за вчиненням злочину.

ВС неодноразово висловлювався щодо проведення слідчих (розшукових) дій в нічний час. Так, в Постанові ВС від 7 листопада 2018 року, справа № 761/10906/15-к, <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77933611>, сказано "Ствердження захисників про недопустимість участі одних і тих же понять у декількох слідчих діях по кримінальному провадженню не ґрунтуються на вимогах ст.223 КПК України. Крім того, всупереч доводам захисників, не вбачається і порушень вимог ч.2 ст.228 КПК України при пред'явленні особи для впізнання під час досудового розслідування. Виходячи з обставин справи, проведення цієї слідчої дії у нічний час узгоджується з положеннями ч.4 ст.223 КПК України".

Клопотання учасників кримінального провадження про проведення слідчих (розшукових) дій.

У разі необхідності провести обшук слідчий за погодженням з прокурором або прокурор звертається до слідчого судді з відповідним клопотанням, яке повинно містити відомості про:

- 1) найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер;
- 2) короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з розслідуванням якого подається клопотання;
- 3) правову кваліфікацію кримінального правопорушення з зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;
- 4) підстави для обшуку;
- 5) житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, де планується проведення обшуку;
- 6) особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться;
- 7) індивідуальні або родові ознаки речей, документів, іншого майна або осіб, яких планується відшукати, а також їхній зв'язок із вчиненим кримінальним правопорушенням;

8) обґрунтування того, що доступ до речей, документів або відомостей, які можуть у них міститися, неможливо отримати органом досудового розслідування у добровільному порядку шляхом витребування речей, документів, відомостей відповідно до частини другої статті 93 цього Кодексу, або за допомогою інших слідчих дій, передбачених цим Кодексом, а доступ до осіб, яких планується відшукати, - за допомогою інших слідчих дій, передбачених цим Кодексом. Зазначена вимога не поширюється на випадки проведення обшуку з метою відшукування знаряддя кримінального правопорушення, предметів і документів, вилучених з обігу.

До клопотання також мають бути додані оригінали або копії документів та інших матеріалів, якими прокурор, слідчий обґрунтовує доводи клопотання, а також витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження, в рамках якого подається клопотання.

Клопотання про обшук розглядається у суді в день його надходження за участю слідчого або прокурора.

Слідчий суддя відмовляє у задоволенні клопотання про обшук, якщо прокурор, слідчий не доведе наявність достатніх підстав вважати, що:

- 1) було вчинено кримінальне правопорушення;
- 2) відшукувані речі і документи мають значення для досудового розслідування;
- 3) відомості, які містяться у відшукуваних речах і документах, можуть бути доказами під час судового розгляду;
- 4) відшукувані речі, документи або особи знаходяться у зазначеному в клопотанні житлі чи іншому володінні особи;
- 5) за встановлених обставин обшук є найбільш доцільним та ефективним способом відшукування та вилучення речей і документів, які мають значення для досудового розслідування, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб, а також заходом, пропорційним втручанням в особисте і сімейне життя особи.

У разі відмови слідчого, прокурора в задоволенні клопотання сторони захисту про залучення експерта особа, що заявила відповідне клопотання, має право звернутися з клопотанням про залучення експерта до слідчого судді.

У клопотанні зазначається:

- 1) короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з яким подається клопотання;
- 2) правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;
- 3) виклад обставин, якими обґрунтовуються доводи клопотання;
- 4) експерт, якого необхідно залучити, або експертна установа, якій необхідно доручити проведення експертизи;
- 5) вид експертного дослідження, що необхідно провести, та перелік запитань, які необхідно поставити перед експертом.

До клопотання також додаються:

- 1) копії матеріалів, якими обґрунтовуються доводи клопотання;

2) копії документів, які підтверджують неможливість самостійного залучення експерта стороною захисту.

Слідчий суддя зобов'язаний розглянути клопотання про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії протягом шести годин з моменту його отримання. Розгляд клопотання здійснюється за участю особи, яка подала клопотання.

У клопотанні зазначаються:

1) найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер;

2) короткий виклад обставин злочину, у зв'язку з розслідуванням якого подається клопотання;

3) правова кваліфікація злочину із зазначенням статті (частини статті) Кримінального кодексу України;

4) відомості про особу (осіб), місце або річ, щодо яких необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію;

5) обставини, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні злочину;

6) вид негласної слідчої (розшукової) дії та обґрунтування строку її проведення;

7) обґрунтування неможливості отримання відомостей про злочин та особу, яка його вчинила, в інший спосіб;

8) відомості залежно від виду негласної слідчої дії про ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання тощо;

9) обґрунтування можливості отримання під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії доказів, які самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочину або встановлення осіб, які його вчинили.

До клопотання слідчого, прокурора додається витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження, у рамках якого подається клопотання.

Слідчий суддя постановляє ухвалу про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, якщо прокурор, слідчий доведе наявність достатніх підстав вважати, що:

1) вчинений злочин відповідної тяжкості;

2) під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії можуть бути отримані докази, які самостійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочину або встановлення осіб, які вчинили злочин.

Ухвали слідчого судді, суду про дозвіл на проведення слідчих (розшукових) дій

Ухвала слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи з підстав, зазначених у клопотанні прокурора, слідчого, надає право проникнути до житла чи іншого володіння особи лише один раз.

Ухвала слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи повинна відповідати загальним вимогам до судових рішень, передбачених КПК, а також містити відомості про:

1) строк дії ухвали, який не може перевищувати одного місяця з дня постановлення ухвали;

2) прокурора, слідчого, який подав клопотання про обшук;

3) положення закону, на підставі якого постановляється ухвала;

4) житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, які мають бути піддані обшуку;

5) особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться;

6) речі, документи або осіб, для виявлення яких проводиться обшук.

Виготовляються дві копії ухвали, які чітко позначаються як копії.

Ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинна відповідати загальним вимогам досудових рішень, передбачених КПК, а також містити відомості про:

1) прокурора, слідчого, який звернувся з клопотанням;

2) злочин, у зв'язку із досудовим розслідуванням якого постановляється ухвала;

3) особу (осіб), місце або річ, щодо яких необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію;

4) вид негласної слідчої (розшукової) дії та відомості залежно від виду негласної слідчої дії про ідентифікаційні ознаки, які дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання тощо;

5) строк дії ухвали.

Постановлення слідчим суддею ухвали про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії не перешкоджає повторному зверненню з новим клопотанням про надання такого дозволу.

Процесуальне оформлення результатів слідчих (розшукових) дій.

У випадках, передбачених КПК, хід і результати проведення процесуальної дії фіксуються у протоколі.

У випадку фіксування процесуальної дії під час досудового розслідування за допомогою технічних засобів про це зазначається у протоколі.

Якщо за допомогою технічних засобів фіксується допит, текст показань може не вноситися до відповідного протоколу за умови, що жоден з учасників процесуальної дії не наполягає на цьому. У такому разі у протоколі зазначається, що показання зафіксовані на носії інформації, який додається до нього.

Протокол складається з:

1) вступної частини, яка повинна містити відомості про:

місце, час проведення та назву процесуальної дії;

особу, яка проводить процесуальну дію (прізвище, ім'я, по батькові, посада);

всіх осіб, які присутні під час проведення процесуальної дії (прізвища, імена, по батькові, дати народження, місця проживання);

інформацію про те, що особи, які беруть участь у процесуальній дії, заздалегідь повідомлені про застосування технічних засобів фіксації, характеристики технічних засобів фіксації та носіїв інформації, які застосовуються при проведенні процесуальної дії, умови та порядок їх використання;

2) описової частини, яка повинна містити відомості про: послідовність дій;

отримані в результаті процесуальної дії відомості, важливі для цього кримінального провадження, в тому числі виявлені та/або надані речі і документи;

3) заключної частини, яка повинна містити відомості про:

вилучені речі і документи та спосіб їх ідентифікації;

спосіб ознайомлення учасників зі змістом протоколу;

зауваження і доповнення до письмового протоколу з боку учасників процесуальної дії.

Перед підписанням протоколу учасникам процесуальної дії надається можливість ознайомитися із текстом протоколу.

Зауваження і доповнення зазначаються у протоколі перед підписами. Протокол підписують усі учасники, які брали участь у проведенні процесуальної дії. Якщо особа через фізичні вади або з інших причин не може особисто підписати протокол, то ознайомлення такої особи з протоколом здійснюється у присутності її захисника (законного представника), який своїм підписом засвідчує зміст протоколу та факт неможливості його підписання особою.

Якщо особа, яка брала участь у проведенні процесуальної дії, відмовилася підписати протокол, про це зазначається в протоколі. Такій особі надається право дати письмові пояснення щодо причин відмови від підписання, які заносяться до протоколу. Факт відмови особи від підписання протоколу, а також факт надання письмових пояснень особи щодо причин такої відмови засвідчується підписом її захисника (законного представника), а у разі його відсутності - понятих.

Особою, яка проводила процесуальну дію, до протоколу долучаються додатки.

Додатками до протоколу можуть бути:

1) спеціально виготовлені копії, зразки об'єктів, речей і документів;

2) письмові пояснення спеціалістів, які брали участь у проведенні відповідної процесуальної дії;

3) стенограма, аудіо-, відеозапис процесуальної дії;

4) фототаблиці, схеми, зліпки, носії комп'ютерної інформації та інші матеріали, які пояснюють зміст протоколу.

Додатки до протоколів повинні бути належним чином виготовлені, упаковані з метою надійного збереження, а також засвідчені підписами слідчого, прокурора, спеціаліста, інших осіб, які брали участь у виготовленні та/або вилученні таких додатків.

ВС неодноразово вказував на необхідність чіткого дотримання законодавства в процесі складання протоколу. Так, згідно з постановою ККС ВС від 12 квітня 2018 року, справа № 758/13581/15-к, <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73469622>, ВС зазначив, що “при проведенні вказаної слідчої дії не дотримані вимоги статті 34 ЗУ «Про національну поліцію», якими передбачено, що поверхнева перевірка, як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу. Поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та/або оглядати їх, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

Під час проведення огляду місця події психотропну речовину слідчий виявив та вилучив з-під внутрішньої сторони поясу шортів ОСОБА_2, що не узгоджується з зазначеними вище вимогами закону щодо порядку проведення поверхневого огляду особи.

Крім того, до ОСОБА_2 під час слідчої дії були застосовані спеціальні засоби, а в подальшому він був доставлений працівниками правоохоронних органів до відділу поліції, що з огляду на вимоги ст.ст.209, 210 КПК України, свідчить про те, що ОСОБА_2 фактично був затриманий уповноваженою службовою особою. Однак, у матеріалах провадження відсутній відповідний протокол затримання ОСОБА_2, складений згідно зі ст. 208 КПК України.

Доводи прокурора про те, що обшук ОСОБА_2, не зважаючи на відсутність протоколу затримання, був проведений на законних підставах як затриманої особи за підозрою у причетності до незаконного обігу наркотичних засобів, є непереконаливими. Так, щодо підстав затримання ОСОБА_2 допитаний як свідок слідчий ОСОБА_4. пояснив суду, що в ході розслідування іншого кримінального провадження він отримав від співробітників відділу ВБНОН Голосіївського РУ ГУ МВС України в місті Києві інформацію про причетність ОСОБА_2 до злочину у сфері обігу психотропних речовин і такі відомості в свою чергу ними були отримані від свідка ОСОБА_3. Однак останній під час безпосереднього допиту в суді вказав, що ОСОБА_2 він не знає і бачить його вперше, психотропні речовини або наркотичні засоби він йому не збував, а його пояснення щодо джерела придбання наркотичної речовини, зафіксовані у протоколі допиту свідка під час досудового розслідування, були продиктовані йому працівником поліції після затримання за зберігання канабісу. Цим спростовуються твердження прокурора, що для затримання ОСОБА_2 були наявні передбачені ч.3 ст.208 КПК України підстави.

Отже, встановлені судом фактичні обставини справи свідчать про те, що психотропна речовина була вилучена у ОСОБА_2 не під час огляду, а саме під час його затримання та обшуку, які проведено з порушенням вимог ст.ст. 207, 208, 223, 236 КПК України.

За таких обставин, пославшись на вимоги ст.ст. 86, 87 КПК України, суд обґрунтовано визнав протокол огляду місця події недопустимим доказом, а використання фактичних даних, отриманих під час цієї слідчої дії неприпустимим.

При цьому не залишилось поза увагою суду і те, що зазначений протокол оформлений без дотримання вимог ст.104 КПК України. Зокрема слідчим не внесено відомості щодо всіх осіб, які були присутні при проведенні слідчої дії, а також щодо характеристики пристрою, за допомогою якого здійснювався відеозапис. Крім того, у протоколі зазначено, що огляд ОСОБА_2 проведено на відкритій місцевості, тоді як судом встановлено, що слідча дія фактично була проведена в салоні автомобіля”.

Інші документи, які складаються у зв'язку із проведенням слідчих (розшукових) дій.

Постанова слідчого, прокурора про проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинна містити:

- 1) найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер;
- 2) правову кваліфікацію злочину із зазначенням статті (частини статті) Кримінального кодексу України;
- 3) відомості про особу (осіб), місце або річ, щодо яких проводитиметься негласна слідча (розшукова) дія;
- 4) початок, тривалість і мету негласної слідчої (розшукової) дії;
- 5) відомості про особу (осіб), яка буде проводити негласну слідчу (розшукову) дію;
- 6) обґрунтування прийнятої постанови, у тому числі обґрунтування неможливості отримання відомостей про злочин та особу, яка його вчинила, в інший спосіб;
- 7) вказівку на вид негласної слідчої (розшукової) дії, що проводиться.

Контрольні запитання для перевірки досягнень результатів навчання

1. Які умови та підстави проведення негласних слідчих (розшукових) дій?
2. Хто надає згоду на проведення негласних слідчих (розшукових) дій?
3. Я яких випадках допускається проведення негласних слідчих (розшукових) дій до ухвали слідчого судді?
4. Який чином фіксуються результати проведення негласних слідчих (розшукових) дій?

5. Яка процедура засекречення та розсекречення результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій?

6. Чи можна використати результати негласних слідчих (розшукових) дій в іншому кримінальному провадженні?

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Заняття 1. Кримінальні процесуальні документи: поняття, види, загальні вимоги до оформлення

Мета вивчення

Встановити поняття та види процесуальних документів у кримінальному провадженні, визначити основні закономірності складання основних процесуальних документів

Результати навчання

Після самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

1. надати коротку характеристику процедурі складання процесуальних документів;
2. визначити основні види процесуальних документів у кримінальному провадженні;
3. встановлювати подібності у структурі різних процесуальних документів.

Література

1. Аленін Ю. П. Прийняття процесуальних рішень за новим кримінальним процесуальним законодавством України : навч.-метод. посібник / Ю. П. Аленін, В. Г. Пожар, І. В. Гловюк та ін. – Одеса : Фенікс, 2012. – 138 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).
2. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень : монографія / Н.В. Глинська. – К.: Істина, 2014. – 558 с.
3. Марочкін О.І. Мотивування процесуальних рішень слідчого: моногр. / О.І. Марочкін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2015. – 214 с.
4. Письмові процесуальні документи досудового розслідування податкових злочинів : практикум : навч. посіб. / Г.Л. Чигрина, В.А. Некрасов, Р.С. Дребаш та ін. – Ірпінь : Видавництво НУДПСУ, 2016. – 558 с.
5. Практикум зі складання кримінально-процесуальних документів: [Навчально-метод. матеріали для курсантів 4 курсу НАВС] / В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло, К.Г. Горелкіна. – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2012. – 28 с.
6. Практикум зі складання процесуальних документів [Текст]: робоча навч. прогр. / [уклад.: О.В. Александренко, О.А. Осауленко, А.В. Самодін]. -К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. – 56 с.
7. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення : наук-практ. посібник / колектив авторів; за заг ред.

- М.А. Погорецького, О.П. Кучинської. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 560 с.
8. Складання процесуальних документів з процесуального керівництва та підтримання державного обвинувачення: навчально-методичний комплекс / М.С. Туркот, О.В. Єні, В.В. Козій, Л.Б. Коваленко, І.В. Вернидубов, В.В. Севрюков, Н.В. Лісова, Н.О. Сиротіна, Л.А. Хрулова, В.Ф. Гаєвий, А.М. Орлеан, Н.М. Ленчевська, Г.В. Попов, Н.Є. Міняйло. – К.: Видавничий центр Національної академії прокуратури України, 2014. – 44 с.
 9. Складання процесуальних документів у кримінальному провадженні: навчально-методичний комплекс для студентів магістратури денної форми навчання / уклад.: О.М. Толочко, Г.П. Власова, Г.К. Кожевніков, І.І. Присяжнюк, Г.О. Ганова, О.В. Сапін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2013. – 72 с.
 10. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник. Академічне видання. – К.: Алерта, 2014. – 440 с.

Зміст завдання практичної роботи

1. Поняття, сутність і значення кримінальних процесуальних актів.
2. Механізм прийняття кримінальних процесуальних актів
3. Співвідношення процесуальних актів та процесуальних документів
4. Види кримінальних процесуальних документів
5. Загальні вимоги до кримінальних процесуальних документів

Завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Складіть типову постанову прокурора про закриття кримінального провадження (фабула довільна). В самому тексті постанови виділіть вступну, мотивувальну та резолютивну частини.
2. На прикладі постанови, яка була складена в заняття 1, письмово опишіть механізм прийняття кримінальних процесуальних рішень.

Заняття 2. Процесуальні документи, які складаються на початку досудового розслідування

Мета вивчення

Визначити перелік документів, які притаманні початковому етапу досудового розслідування, встановити особливості процесуальних рішень, які приймаються уповноваженими особами одразу після початку досудового розслідування.

Результати навчання

Після самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) визначити оптимальну структуру заяви про кримінальне правопорушення;
- 2) встановити перелік невідкладних процесуальних дій та порядок їх оформлення;

Література

1. Аленін Ю. П. Прийняття процесуальних рішень за новим кримінальним процесуальним законодавством України : навч.-метод. посібник / Ю. П. Аленін, В. Г. Пожар, І. В. Гловюк та ін. – Одеса : Фенікс, 2012. – 138 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).
2. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень : монографія / Н.В. Глинська. – К.: Істина, 2014. – 558 с.
3. Заперечення на клопотання про продовження строку досудового розслідування// Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2016. – № 4. – С. 62-63.
4. Порядок ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, затверджений Наказом Міністерства внутрішніх справ України 08 лютого 2019 року № 100 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#n7>
5. Клопотання про надання матеріалів кримінального провадження для ознайомлення, виготовлення виписок та копій // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2013. – № 1. – С. 76.
6. Клопотання про об'єднання матеріалів досудового розслідування // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 4 (12). – С. 64.
7. Марочкін О.І. Мотивування процесуальних рішень слідчого: моногр. / О.І. Марочкін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2015. – 214 с.
8. Опис матеріалів кримінального провадження, отриманих для ознайомлення // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2013. – № 1. – С. 77.
9. Письмові процесуальні документи досудового розслідування податкових злочинів : практикум : навч. посіб. / Г.Л. Чигрина, В.А. Некрасов, Р.С. Дребаш та ін. – Ірпінь : Видавництво НУДПСУ, 2016. – 558 с.
10. Практикум зі складання кримінально-процесуальних документів: [Навчально-метод. матеріали для курсантів 4 курсу НАВС] / В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло, К.Г. Горелкіна. – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2012. – 28 с.

11. Практикум зі складання процесуальних документів [Текст]: робоча навч. прогр. / [уклад.: О.В. Александренко, О.А. Осауленко, А.В. Самодін]. -К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. – 56 с.
12. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення : наук-практ. посібник / колектив авторів; за заг ред. М.А. Погорецького, О.П. Кучинської. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 560 с.
13. Складання процесуальних документів з процесуального керівництва та підтримання державного обвинувачення: навчально-методичний комплекс / М.С. Туркот, О.В. Єні, В.В. Козій, Л.Б. Коваленко, І.В. Вернидубов, В.В. Севрюков, Н.В. Лісова, Н.О. Сиротіна, Л.А. Хруслова, В.Ф. Гаєвий, А.М. Орлеан, Н.М. Ленчевська, Г.В. Попов, Н.Є. Міняйло. – К.: Видавничий центр Національної академії прокуратури України, 2014. – 44 с.
14. Складання процесуальних документів у кримінальному провадженні: навчально- методичний комплекс для студентів магістратури денної форми навчання / уклад.: О.М. Толочко, Г.П. Власова, Г.К. Кожевников, І.І. Присяжнюк, Г.О. Ганова, О.В. Сапін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2013. – 72 с.
15. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник. Академічне видання. – К.: Алерта, 2014. – 440 с.

Зміст завдання практичної роботи

1. Загальна характеристика процесуальних документів, які складаються на початковому етапі досудового розслідування.
2. Заява, повідомлення про кримінальне правопорушення
3. Єдиний реєстр досудових розслідувань
4. Протоколи первинних слідчих (розшукових) дій.
5. Постанови слідчого, прокурора на початковому етапі досудового розслідування.
6. Інші процесуальні документи, які притаманні початковому етапу досудового розслідування

Завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. До слідчого звернувся громадянинка Н. із заявою про те, що її сестру б'є чоловік, через що вона постійно з'являється на роботу в синцях. Проте сама сестра не наважується звернутися до поліції, адже чоловік погрожує їй, що забере сина, і вона його ніколи не побачить.

Яке рішення повинен прийняти слідчий? Складіть заяву про кримінальне правопорушення.

Варіант №2. До слідчого звернулася сама потерпіла. Складіть протокол прийняття усної заяви про кримінальне правопорушення.

Варіант №3. Чоловіка було затримано під час побиття жінки у парку. Складіть протокол огляду місця події, протокол затримання.

Заняття 3. Процесуальні документи, які стосуються забезпечення прав учасників досудового розслідування

Мета вивчення

Встановити перелік учасників кримінального провадження, які залучаються до кримінального процесу, та визначити процесуальні форми забезпечення їх прав, свобод та законних інтересів

Результати навчання

Після самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) чітко визначати усіх учасників кримінального процесу;
- 2) встановлювати основні способи забезпечення прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження;
- 3) оформлювати основні процесуальні документи, які стосуються участі відповідних учасників кримінального провадження.

Література

1. Адвокатський запит // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 1. – С. 78.
2. Аленін Ю. П. Прийняття процесуальних рішень за новим кримінальним процесуальним законодавством України : навч.-метод. посібник / Ю. П. Аленін, В. Г. Пожар, І. В. Гловюк та ін. – Одеса : Фенікс, 2012. – 138 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).
3. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень : монографія / Н.В. Глинська. – К.: Істина, 2014. – 558 с.
4. Порядок ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, затверджений Наказом Міністерства внутрішніх справ України № 100 від 08.02.2019 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#n7>
5. Клопотання про здійснення досудового розслідування у розумні строки// Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2016. – № 3. – С. 62-63.
6. Марочкін О.І. Мотивування процесуальних рішень слідчого: моногр. / О.І. Марочкін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2015. – 214 с.
7. Письмові процесуальні документи досудового розслідування податкових злочинів : практикум : навч. посіб. / Г.Л. Чигрина, В.А. Некрасов, Р.С. Дребаш та ін. – Ірпінь : Видавництво НУДПСУ, 2016. – 558 с.

8. Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, затверджений Наказом Генеральної прокуратури України № 139 від 06.04.2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE28810.html.
9. Практикум зі складання кримінально-процесуальних документів: [Навчально-метод. матеріали для курсантів 4 курсу НАВС] / В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло, К.Г. Горелкіна. – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2012. – 28 с.
10. Практикум зі складання процесуальних документів [Текст]: робоча навч. прогн. / [уклад.: О.В. Александренко, О.А. Осауленко, А.В. Самодін]. -К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. – 56 с.
11. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення : наук-практ. посібник / колектив авторів; за заг ред. М.А. Погорецького, О.П. Кучинської. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 560 с.
12. Складання процесуальних документів з процесуального керівництва та підтримання державного обвинувачення: навчально-методичний комплекс / М.С. Туркот, О.В. Єні, В.В. Козій, Л.Б. Коваленко, І.В. Вернидубов, В.В. Севрюков, Н.В. Лісова, Н.О. Сиротіна, Л.А. Хруслова, В.Ф. Гаєвий, А.М. Орлеан, Н.М. Ленчевська, Г.В. Попов, Н.Є. Міняйло. – К.: Видавничий центр Національної академії прокуратури України, 2014. – 44 с.
13. Складання процесуальних документів у кримінальному провадженні: навчально-методичний комплекс для студентів магістратури денної форми навчання / уклад.: О.М. Толочко, Г.П. Власова, Г.К. Кожевніков, І.І. Присяжнюк, Г.О. Ганова, О.В. Сапін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2013. – 72 с.

Зміст завдання практичної роботи

1. Загальна характеристика учасників кримінального провадження.
2. Документи, що стосуються участі у кримінальному провадженні підозрюваного.
3. Документи, що стосуються участі у кримінальному провадженні захисника.
4. Документи, що стосуються участі у кримінальному провадженні потерпілого.
5. Документи, що стосуються участі у кримінальному провадженні інших учасників кримінального провадження.

Завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. До слідчого звернулися три особи: рідний брат, дядько вбитого та його найкращий друг із заявами про визнання їх потерпілими.

Кого слідчий повинен визнати потерпілим? Складіть проект постанови слідчого про відмову у визнанні потерпілим.

2. Складіть типовий договір між підозрюваним, який тримається під вартою за підозрою у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК, та захисником.

Заняття 4. Процесуальні документи, які пов'язані із застосуванням заходів забезпечення кримінального провадження

Мета вивчення

Встановити процесуальний порядок застосування заходів забезпечення кримінального провадження, визначити особливості процесуальних документів, які приймаються під час застосування відповідних заходів

Результати навчання

Після самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) чітко знати особливості процедури застосування заходів забезпечення кримінального провадження;
- 2) складати проекти клопотань, ухвал слідчого судді та суду про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, в тому числі запобіжних заходів

Література

1. Аленін Ю. П. Прийняття процесуальних рішень за новим кримінальним процесуальним законодавством України : навч.-метод. посібник / Ю. П. Аленін, В. Г. Пожар, І. В. Гловюк та ін. – Одеса : Фенікс, 2012. – 138 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).
2. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень : монографія / Н.В. Глинська. – К.: Істина, 2014. – 558 с.
3. Заперечення на клопотання про відсторонення від посади // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 9 (9). – С. 61-62.
4. Заперечення на клопотання про звернення застави в дохід держави // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 3 (11). – С. 64.
5. Заперечення на клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді застави // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 9 (9). – С. 62-63.
6. Заява про негайне повернення майна // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 7-8 (15). – С. 94.
7. Клопотання про зміну запобіжного заходу // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 6 (14). – С. 60-61.

8. Клопотання про зміну запобіжного заходу // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 11. – С. 64.
9. Клопотання про повернення застави// Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 3 (11). – С. 62.
- 10.Клопотання про скасування відсторонення від посади // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 3 (11). – С. 63.
- 11.Марочкін О.І. Мотивування процесуальних рішень слідчого: моногр. / О.І. Марочкін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2015. – 214 с.
- 12.Письмові пояснення щодо негайного повернення вилученого майна // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 7-8 (15). – С. 95.
- 13.Письмові процесуальні документи досудового розслідування податкових злочинів : практикум : навч. посіб. / Г.Л. Чигрина, В.А. Некрасов, Р.С. Дребаш та ін. – Ірпінь : Видавництво НУДПСУ, 2016. – 558 с.
- 14.Практикум зі складання кримінально-процесуальних документів: [Навчально-метод. матеріали для курсантів 4 курсу НАВС] / В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло, К.Г. Горелкіна. – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2012. – 28 с.
- 15.Практикум зі складання процесуальних документів [Текст]: робоча. навч. прогр. / [уклад.: О.В. Александренко, О.А. Осауленко, А.В. Самодін]. -К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. – 56 с.
- 16.Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення : наук-практ. посібник / колектив авторів; за заг ред. М.А. Погорецького, О.П. Кучинської. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 560 с.
- 17.Складання процесуальних документів з процесуального керівництва та підтримання державного обвинувачення: навчально-методичний комплекс / М.С. Туркот, О.В. Єні, В.В. Козій, Л.Б. Коваленко, І.В. Вернидубов, В.В. Севрюков, Н.В. Лісова, Н.О. Сиротіна, Л.А. Хруслова, В.Ф. Гаєвий, А.М. Орлеан, Н.М. Ленчевська, Г.В. Попов, Н.Є. Міняйло. – К.: Видавничий центр Національної академії прокуратури України, 2014. – 44 с.
- 18.Складання процесуальних документів у кримінальному провадженні: навчально- методичний комплекс для студентів магістратури денної форми навчання / уклад.: О.М. Толочко, Г.П. Власова, Г.К. Кожевніков, І.І. Присяжнюк, Г.О. Ганова, О.В. Сапін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2013. – 72 с.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Загальна характеристика заходів забезпечення кримінального провадження.
2. Процесуальне оформлення виклику слідчим, прокурором, судового

виклику або приводу.

3. Особливості клопотань учасників кримінального провадження про застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

4. Особливості ухвал слідчого судді, суду про застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

5. Особливості фіксування процесу застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

6. Процесуальне оформлення оскаржень рішень, дій чи бездіяльності уповноважених осіб при застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Під час судового розгляду в суді першої інстанції прокурор звернувся до суду з клопотанням про тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом. Захисник висловив заперечення, адже ст. 150 КПК передбачає подання такого клопотання лише до слідчого судді, а не до суду.

Яким повинно бути рішення суду? Складіть проект ухвали.

2. Під час досудового розслідування потерпілий звернувся до слідчого судді з клопотанням про тимчасовий доступ до речей і документів. В клопотанні потерпілий зазначав, що на підприємстві, де працює підозрюваний, можуть бути документи, які мають відношення до кримінального провадження та можуть підтвердити вину особи.

Яке рішення повинен прийняти слідчий суддя? Складіть проект ухвали.

Заняття 5. Процесуальні документи, які пов'язані з проведенням слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

Мета вивчення

Алгоритмізувати процедуру проведення всіх гласних та негласних слідчих (розшукових) дій та порядок оформлення їх результатів

Результати навчання

Після самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

1) скласти типові протоколи будь-яких гласних та негласних слідчих (розшукових) дій;

2) скласти типові клопотання до слідчого судді про проведення гласних та негласних слідчих (розшукових) дій;

3) скласти інші типові документи, які пов'язані із проведенням відповідних слідчих дій.

Література

1. Аленін Ю. П. Прийняття процесуальних рішень за новим кримінальним процесуальним законодавством України : навч.-метод. посібник / Ю. П. Аленін, В. Г. Пожар, І. В. Гловюк та ін. – Одеса : Фенікс, 2012. – 138 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).
2. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень : монографія / Н.В. Глинська. – К.: Істина, 2014. – 558 с.
3. Клопотання про доручення проведення судової експертизи // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 4 (12). – С. 62.
4. Клопотання про забезпечення права захисника на участь у проведенні процесуальних дій // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2013. – № 1. – С. 78.
5. Клопотання про ініціювання проведення експертизи // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 1. – С. 79-80.
6. Клопотання про проведення слідчих дій // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 4 (12). – С. 63.
7. Клопотання про проведення слідчих дій // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 7. – С. 64.
8. Марочкін О.І. Мотивування процесуальних рішень слідчого: моногр. / О.І. Марочкін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2015. – 214 с.
9. Письмові процесуальні документи досудового розслідування податкових злочинів : практикум : навч. посіб. / Г.Л. Чигрина, В.А. Некрасов, Р.С. Дребаш та ін. – Ірпінь : Видавництво НУДПСУ, 2016. – 558 с.
10. Практикум зі складання кримінально-процесуальних документів: [Навчально-метод. матеріали для курсантів 4 курсу НАВС] / В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло, К.Г. Горелкіна. – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2012. – 28 с.
11. Практикум зі складання процесуальних документів [Текст]: робоча навч. прогн. / [уклад.: О.В. Александренко, О.А. Осауленко, А.В. Самодін]. -К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. – 56 с.
12. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення : наук-практ. посібник / колектив авторів; за заг ред. М.А. Погорецького, О.П. Кучинської. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 560 с.
13. Складання процесуальних документів з процесуального керівництва та підтримання державного обвинувачення: навчально-методичний комплекс / М.С. Туркот, О.В. Єні, В.В. Козій, Л.Б. Коваленко, І.В. Вернидубов, В.В. Севрюков, Н.В. Лісова, Н.О. Сиротіна, Л.А. Хрустова, В.Ф. Гаєвий, А.М. Орлеан, Н.М. Ленчевська, Г.В. Попов, Н.Є. Міняйло. – К.: Видавничий центр

Національної академії прокуратури України, 2014. – 44 с.

14. Складання процесуальних документів у кримінальному провадженні: навчально-методичний комплекс для студентів магістратури денної форми навчання / уклад.: О.М. Толочко, Г.П. Власова, Г.К. Кожевніков, І.І. Присяжнюк, Г.О. Ганова, О.В. Сапін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2013. – 72 с.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Поняття, сутність гласних та негласних слідчих (розшукових) дій
2. Клопотання учасників кримінального провадження про проведення слідчих (розшукових) дій.
3. Ухвали слідчого судді, суду про дозвіл на проведення слідчих (розшукових) дій.
4. Процесуальне оформлення результатів слідчих (розшукових) дій.
5. Інші документи, які складаються у зв'язку із проведенням слідчих (розшукових) дій.

Завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. В суді прокурор посилається на результати контролю за вчиненням злочину як на доказ. Захисник просить прокурора надати ухвали слідчого судді, якою було погоджено проведення відповідної негласної слідчої (розшукової) дій, для того, щоб перевірити законність та мотивованість відповідної ухвали. Прокурор відмовляє, пояснюючи, що всі ухвали слідчого судді засекречуються та зберігаються в суді апеляційної інстанції, а процедура розсекречення таких ухвали наразі чинним законодавством не передбачена. У відповідь на це захисник просить суд визнати результати відповідної негласної слідчої (розшукової) дії недопустимими, адже перевірити законність отримання дозволу на її проведення неможливо

Яке рішення повинен прийняти суд?

2. Під час досудового розслідування у слідчого виникла необхідність дізнатися, хто та в який час дзвонив на телефон потерпілого.

В рамках якої процесуальної дії можна отримати таку інформацію?

3. В рамках розслідування умисного вбивства проводилась така негласна слідча (розшукова) дія, як відеоконтроль особи. Проте, під час проведення такого відеоконтролю працівники оперативних підрозділів випадково зафіксували бійку, в якій одній з осіб були нанесені тяжкі тілесні ушкодження. За фактом нанесення тілесних ушкоджень було розпочато інше кримінальне провадження, і призначений слідчий бажає використати матеріали відеозйомки для підтвердження факту нанесення тілесних ушкоджень.

Чи можна використати результати негласних слідчих (розшукових) дій в іншому кримінальному провадженні?

4. Під час досудового розслідування у слідчого виникла необхідність негласно отримати інформацію в веб сайту, доступ до якого не обмежений.

В рамках якої процесуальної дії можна отримати такі відомості та чий дозвіл не це потребується?

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

- 1. Ознайомтеся з процесуальними документами та знайдіть всі помилки. Всі знайдені помилки выпишіть на окремому аркуші та обґрунтуйте їх із посиланням на відповідні норми закону.*
- 2. Перепишіть документи так, щоб вони не містили помилок.*

Голові Апеляційного суду
Одеської області
Петрову П.П.

КЛОПОТАННЯ
про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукових) дії – встановлення
місцезнаходження радіоелектронного засобу

місто Одеса

20 листопада 2016 року

Слідчий СВ Приморського ВП ГУНП України Одеської області капітан поліції Іванов Іван Ігорович, розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 123123, за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 187 КК України, -

ВСТАНОВИВ:

19 листопада 2016 року приблизно о 18 годині 30 хвилин на перехресті вулиць Калинової та Канатної в м. Одесі двоє невстановлених слідством осіб із застосуванням насильства, небезпечного для здоров'я Сомова Сергія Семеновича, 1980 року народження, заволоділи його майном на загальну суму 1380 грн.

За наведеним фактом 19 листопада 2016 року було розпочато розслідування за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 187 КК України.

Серед викрадених у Сомова С.С. речей був його мобільний телефон Нокія 6300 IMEI 1234567891234.

Встановлення місцезнаходження викраденого мобільного телефону має істотне значення для цього кримінального провадження і полягає у тому, що особа, яка користується цим телефоном може бути причетною до вчинення цього кримінального правопорушення, або володіти потрібною для розслідування інформацією про обставини його вчинення. Окрім того, встановлення місцезнаходження викраденого телефону дасть можливість його вилучити, отримавши тим самим важливий речовий доказ, а також забезпечить часткове відшкодування завданої злочином шкоди після повернення викраденого мобільного телефону потерпілому Сомову С.С.

Виходячи з того, що місцезнаходження викраденого мобільного телефону може бути встановлене за допомогою негласної слідчої (розшукової) дії – встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу, керуючись вимогами ст.ст. 40, 246 та 248 КПК України, -

ПРОШУ:

Надати дозвіл на проведення встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу протягом 5 днів з дня отримання дозволу на проведення цієї негласної слідчої (розшукової) дії.

Додатки:

- 1) витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 123123;
- 2) копія протоколу допиту потерпілого Сомова С.С. на 3 арк.;
- 3) копія протоколу огляду місця події на 3 арк.

Слідчий СВ Приморського ВП
ГУНП України в Одеській області
капітан міліції

підпис

І.І. Іванов

«ПОГОДЖЕНО»
Прокурор

**Приморського району
міста Одеси
старший радник юстиції
20 листопада 2016 року**

підпис

В.А. Головко

П О В І Д О М Л Е Н Н Я
про підозру

м. Одеса

1 лютого 2016 року

Слідчий СВ Приморського ВП ГУНП України Одеської області капітан поліції Іванов Іван Ігорович, розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру досудових розслідувань за №01-000001 від 01.12.2012 та встановивши наявність достатніх доказів для підозри у вчиненні кримінального правопорушення, відповідно до ст.ст. 42, 276, 277, 278 КПК України,-

П О В І Д О М И В:

Іванова Василю Петровичу,
1970 року народження,
уродженця м. Одеса,
який проживає за адресою:
м. Одеса, вул. Садова,1

- про те, що він підозрюється в порушенні правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту, що спричинило смерть потерпілого та заподіяло тяжке тілесне ушкодження.

Установлено, що 9 січня 2016 року близько 06 год. 30 хв. Іванов В.П., керуючи в стані алкогольного сп'яніння, належним на праві особистої власності технічно справним автомобілем «БМВ-760» з номерним знаком АА3535НС, рухався по вул. Квітковій м. Одеси, де на перехресті вул. Квіткова та Сонячна перевищив дозволену швидкість, не впорався з керуванням, виїхав на смугу зустрічного руху та допустив зіткнення з автомобілем «Таврія» (номерний знак СА 4400 ВК) під керуванням Петрова П.П., що підтверджується численними доказами, в тому числі і записом з камери відеоспостереження, яка знаходиться біля супермаркету «Копійка» за адресою: м. Одеса, вул. Квіткова 16.

Під час зіткнення пасажир автомобіля «Таврія» Петров Н.П від отриманих ушкоджень загинув на місці, а водій Петров П.П. отримав тяжкі тілесні ушкодження.

Тобто своїми діями І. порушив п. п. 1.2, 2.8 (а), 11.4, 12.1 Правил дорожнього руху.

**Слідчий СВ Приморського ВП
ГУНП України в Одеській області
капітан міліції**

підпис

І.І. Іванов

«ПОГОДЖЕНО»

**Прокурор
Приморського району
міста Одеси
старший радник юстиції**

підпис

В.А. Головка

2 лютого 2018 року

Про підозру мені повідомлено, права підозрюваного оголошені та роз'яснені.

Підозрюваний

_____ **Іванов В.П.**

« » год. « » хвилин « » _____ 201__ року.



Іванов І.І.

« ____ » _____ 2018 року

ОБВИНУВАЛЬНИЙ АКТ
у кримінальному провадженні за фактом отримання хабара Петровим П.П.,
внесеному до Єдиного реєстру досудових розслідувань
за №01-000001 від 16.10.2017

Петров П.П., 20.05.1970 р.н. уродженця м. Одеси, проживаючого за адресою: м. Одеса, вул. Міська, буд. №22, повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.3 ст.368 КК України.

15.10.2018 до ГУНП в Одеській області надійшла заява гр-на Васюка В.В. від 12.10.2018 р. про вимагання в нього Петровим П.П. хабара в розмірі 13 500 доларів США за сприяння з використанням свого службового становища у вирішенні питання прийняття про надання дозволу на виготовлення технічної документації на право власності на земельну ділянку площею 0,06 га для будівництва і обслуговування житлового будинку та господарських споруд і видачу виписки з рішення для подальшого оформлення права власності на земельну ділянку.

У ході досудового розслідування встановлено, що гр-н Петров П.П, обіймаючи посаду заступника керівника відділу Держгеокадастру в м. Одеса, яка відноситься до 4 категорії і пов'язана з виконанням організаційно-розпорядчих обов'язків, будучи службовою особою, яка займає відповідальне становище, вимагав та одержав хабара за наступних обставин.

10 жовтня 2018 року до заступника керівника відділу Держгеокадастру в м. Одеса Петрова П.П. звернувся громадянин Васюк В.В. з заявою про надання дозволу на виготовлення технічної документації та виділення йому у власність земельної ділянки площею 0,06 га із земель запасу м. Одеса для будівництва і обслуговування житлового будинку та господарських споруд.

Заступник керівника відділу Держгеокадастру в м. Одеса Петрова П.П., діючи з корисливих мотивів, з метою особистого збагачення, використовуючи при цьому свої службові повноваження, перебуваючи у своєму службовому кабінеті повідомив Васюку В.В., що посприє у позитивному розгляді її депутатами лише за умови, якщо останні заплатять йому особисто в якості хабара 13500 доларів США.

Тим самим створивши умови за яких Васюк В.В. з метою запобігання настанню для себе негативних наслідків був вимушений погодитись виконати вимогу І. щодо передачі йому названої суми хабара.

Діючи з метою одержання хабара, Петров В.В., 15.10.2018 виніс на розгляд чергової сесії міської ради ради заяву гр-на Васюка В.В. та під час свого виступу особисто переконав депутатів її задовольнити.

Продовжуючи свою злочинну діяльність, в цей же день, після завершення сесії, Петров П.П. зателефонував Васюку В.В. та повторно поставив вимогу сплатити йому грошові кошти в сумі 13500 доларів США за підготовку та видачу йому витягу з відповідного рішення сесії наступного дня.

16 жовтня 2018 року о 12 годині, перебуваючи у своєму службовому кабінеті, розташованому за адресою: м. Одеса, вул. Космічна, 34, кабінет 4, заступник керівника відділу Держгеокадастру в м. Одеса Петрова П.П. одержав від гр-на Васюка В.В. грошові кошти в сумі 13500 доларів США за сприяння з використанням службового становища у вирішенні питання щодо прийняття сесією міської ради позитивного рішення про надання дозволу на виготовлення технічної документації на право власності на земельну ділянку площею 0,06 га для будівництва і обслуговування житлового будинку та господарських споруд і видачу виписки з рішення для подальшого оформлення права власності на земельну ділянку.

Одержавши хабара, Петров П.П. передав Васюку В.В. витяг з рішення сесії Одеської міської ради. Одразу після одержання хабара Петров П.П. був викритий співробітниками ГУНП, які вилучили з кишені його піджака предмет хабара.

Таким чином своїми умисними діями, що виразилися в одержанні службовою особою, яка займає відповідальне становище, хабара за виконання в інтересах того, хто дає хабара дій з використанням наданої влади та службового становища, поєднаного з вимаганням хабара, заступник керівника відділу Держгеокадастру в м. Одеса Петрова П.П. скоїв кримінальне правопорушення, передбачене ч.3 ст. 368 КК України.

Обставин, що пом'якшують покарання обвинуваченого не встановлено.

Обставин, які обтяжують його покарання також не встановлено.

У кримінальному провадженні маються витрати на залучення експертів, у зв'язку з проведенням хімічної та фоноскопичної експертиз у розмірі 3000 грн.

Згідно ст. 291 КПК України обвинувальний акт направляється для затвердження прокурору Одеської місцевої прокуратури №1.

**Слідчий СВ Приморського ВП ГУНП
України Одеської області
капітан поліції**

Іванов Іван Ігорович

Слідчому судді
Приморського районного суду
м. Одеси

захисника Іванова Івана Івановича,
який діє в інтересах підозрюваного Петренка Петра
Петровича

**СКАРГА
НА БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ СЛІДЧОГО
в порядку ст. 303 КПК України**

10.06.17 року під час обшуку у приміщенні, яке Петренко Петро Петрович на підставі договору оренди було вилучено належне йому майно: 4 системні блоки згідно опису за протоколом обшуку.

Станом на 10.00 год. 12.06.17 р. слідчий чи прокурор у кримінальному провадженні № 004004 від 05.06.17 року з клопотанням про арешт вилученого майна до Приморського районного суду м. Одеси не звертались.

Згідно ч. 5 ст. 171 КПК України клопотання слідчого, прокурора про арешт тимчасово вилученого майна повинно бути подано **не пізніше наступного робочого дня після вилучення майна**, інакше майно має бути негайно повернуто особі, у якої його було вилучено.

Таким чином, законних підстав утримувати належне Петренку Петру Петровичу майно у слідчого відділку в рамках вказаного провадження не має.

З метою недопущення порушення права власності я 12.06.17 р. звернувся із письмовою вимогою до слідчого та прокурора про негайне повернення вилученого майна, на що отримав негативну відповідь.

Бездіяльність слідчого щодо неповернення належного мені майна є протиправною та такою, що порушує право власності Петренка П.П. та вимоги КПК щодо статусу вилучено під час обшуку майна.

Згідно п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України на досудовому провадженні може бути оскаржена бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у неповерненні тимчасово вилученого майна згідно з вимогами [ст. 169](#) цього Кодексу володільцем тимчасово вилученого майна.

На підставі вищевикладеного, у відповідності до ст. 168, 169, ч. 5 ст. 171 КПК України, керуючись п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України, -

ПРОШУ:

1. Визнати бездіяльність слідчого СВ Приморського ВП ГУНМ України в Одеській області Васильчука В.В. щодо неповернення тимчасово вилученого під час обшуку майна протиправною.
2. Зобов'язати слідчого СВ Приморського ВП ГУНМ України в Одеській області Васильчука В.В. негайно повернути Петрову П.П. 4 системні блоки із серійними номерами: №12, 13, 15, 16, вилучені під час обшуку 10.06.2017 року.

Копію протоколу обшуку додаю.

ДАТА:

ПІДПИС

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка виставляється за національною чотирибальною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». При оцінці за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань.

1. Оцінка «5» (відмінно) ставиться в тому разі, коли відповідь студента правильна, повна, послідовна, логічна; студент впевнено володіє фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань.

2. Оцінка «4» (добре) ставиться в тому разі, коли відповідь правильна, послідовна, логічна, але студент допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань.

3. Оцінка «3» (задовільно) ставиться у тому разі, коли студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки.

4. Оцінка «2» (незадовільно) ставиться в тому разі, коли студент виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу або студент відмовляється відповідати на поставлені питання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		Екзамен	залік
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
1-59	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ СТУДЕНТІВ

- 1) Поняття, сутність і значення кримінальних процесуальних актів.
- 2) Механізм прийняття кримінальних процесуальних актів
- 3) Співвідношення процесуальних актів та процесуальних документів
- 4) Види кримінальних процесуальних документів
- 5) Загальні вимоги до кримінальних процесуальних документів
- 6) Загальна характеристика процесуальних документів, які складаються на початковому етапі досудового розслідування.
- 7) Заява, повідомлення про кримінальне правопорушення
- 8) Єдиний реєстр досудових розслідувань
- 9) Протоколи первинних слідчих (розшукових) дій.
- 10) Постанови слідчого, прокурора на початковому етапі досудового розслідування.
- 11) Інші процесуальні документи, які притаманні початковому етапу досудового розслідування
- 12) Загальна характеристика учасників кримінального провадження.
- 13) Документи, що стосуються участі у кримінальному провадженні підозрюваного.
- 14) Документи, що стосуються участі у кримінальному провадженні захисника.
- 15) Документи, що стосуються участі у кримінальному провадженні потерпілого.
- 16) Документи, що стосуються участі у кримінальному провадженні інших учасників кримінального провадження.
- 17) Поняття, сутність гласних та негласних слідчих (розшукових) дій
- 18) Клопотання учасників кримінального провадження про проведення слідчих (розшукових) дій.
- 19) Ухвали слідчого судді, суду про дозвіл на проведення слідчих (розшукових) дій.
- 20) Процесуальне оформлення результатів слідчих (розшукових) дій.
- 21) Інші документи, які складаються у зв'язку із проведенням слідчих (розшукових) дій.
- 22) Особливості процедури повідомлення особі про підозру.
- 23) Процесуальне оформлення повідомлення про підозру, зміну підозри, повідомлення про нову підозру.
- 24) Особливості процедури зупинення та відновлення досудового розслідування.
- 25) Постанови про зупинення та відновлення досудового розслідування, постанова про оголошення розшуку підозрюваного
- 26) Загальна характеристика процедури закінчення досудового розслідування.

- 27) Процесуальні документи, які пов'язані із процедурою закриття кримінального провадження.
- 28) Процесуальне оформлення звільнення особи від кримінальної відповідальності.
- 29) Обвинувальний акт з додатками. Процесуальне оформлення відкриття матеріалів іншій стороні.
- 30) Клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру
- 31) Загальна характеристика процедури оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.
- 32) Скарги на рішення, дій чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування.
- 33) Ухвали слідчого судді за результатами оскарження рішень, дій чи бездіяльності слідчого чи прокурора під час досудового розслідування.
- 34) Особливості оскарження недотримання розумних строків.
- 35) Оскарження слідчим рішень, дій чи бездіяльності прокурора

ЛІТЕРАТУРА:

1. Адвокатський запит // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 1. – С. 78.
2. Аленін Ю. П. Прийняття процесуальних рішень за новим кримінальним процесуальним законодавством України : навч.-метод. посібник / Ю. П. Аленін, В. Г. Пожар, І. В. Гловюк та ін. – Одеса : Фенікс, 2012. – 138 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).
3. Апеляційна скарга на вирок // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 8. – С. 63.
4. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень : монографія / Н.В. Глинська. – К.: Істина, 2014. – 558 с.
5. Заперечення на клопотання про відсторонення від посади // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 9 (9). – С. 61-62.
6. Заперечення на клопотання про звернення застави в дохід держави // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 3 (11). – С. 64.
7. Заперечення на клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді застави // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 9 (9). – С. 62-63.
8. Заперечення на клопотання про продовження строку досудового розслідування // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2016. – № 4. – С. 62-63.
9. Заява про негайне повернення майна // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 7-8 (15). – С. 94.
10. Заява про примирення // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 6 (14). – С. 62.
11. Порядок ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, затверджений Наказом Міністерства внутрішніх справ України № 100 від 08.02.2019 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#n7>
12. Клопотання про визнання висновку експерта недопустимим доказом // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 11. – С. 63.
13. Клопотання про визнання доказів недопустимими // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2016. – № 3. – С. 64.
14. Клопотання про доручення проведення судової експертизи // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 4 (12). – С. 62.
15. Клопотання про дослідження речових доказів в суді // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 11. – С. 62.
16. Клопотання про забезпечення права захисника на участь у проведенні процесуальних дій // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2013. – № 1. – С. 78.
17. Клопотання про закриття кримінального провадження // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 1-2(10). – С. 96.

18. Клопотання про здійснення досудового розслідування у розумні строки // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2016. – № 3. – С. 62-63.
19. Клопотання про зміну запобіжного заходу // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 6 (14). – С. 60-61.
20. Клопотання про зміну запобіжного заходу // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 11. – С. 64.
21. Клопотання про ініціювання проведення експертизи // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 1. – С. 79-80.
22. Клопотання про надання матеріалів кримінального провадження для ознайомлення, виготовлення виписок та копій // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2013. – № 1. – С. 76.
23. Клопотання про об'єднання матеріалів досудового розслідування // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 4 (12). – С. 64.
24. Клопотання про повернення застави // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 3 (11). – С. 62.
25. Клопотання про повернення обвинувального акта // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2013. – № 1. – С. 79-80.
26. Клопотання про примирення // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 6 (14). – С. 62.
27. Клопотання про проведення слідчих дій // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 7. – С. 64.
28. Клопотання про скасування відсторонення від посади // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 3 (11). – С. 63.
29. Марочкін О.І. Мотивування процесуальних рішень слідчого: моногр. / О.І. Марочкін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2015. – 214 с.
30. Опис матеріалів кримінального провадження, отриманих для ознайомлення // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2013. – № 1. – С. 77.
31. Письмові пояснення щодо негайного повернення вилученого майна // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 7-8 (15). – С. 95.
32. Письмові процесуальні документи досудового розслідування податкових злочинів : практикум : навч. посіб. / Г.Л. Чигрина, В.А. Некрасов, Р.С. Дребаш та ін. – Ірпінь : Видавництво НУДПСУ, 2016. – 558 с.
33. Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, затверджений Наказом Генеральної прокуратури України № 139 від 06.04.2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE28810.html.
34. Практикум зі складання кримінально-процесуальних документів: [Навчально-метод. матеріали для курсантів 4 курсу НАВС] / В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло, К.Г. Горелкіна. – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2012. – 28 с.

35. Практикум зі складання процесуальних документів [Текст]: робоча. навч. прогр. / [уклад.: О.В. Александренко, О.А. Осауленко, А.В. Самодін]. -К.: Нац. акад. внутр. справ, 2011. – 56 с.
36. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення : наук-практ. посібник / колектив авторів; за заг ред. М.А. Погорецького, О.П. Кучинської. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 560 с.
37. Скарга на бездіяльність слідчого в порядку ст. 303 КПК України // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 7-8 (15). – С. 96.
38. Скарга на постанову слідчого про закриття кримінального провадження // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2014. – № 9 (9). – С. 59-60.
39. Скарга на прийняття рішення про завершення досудового розслідування // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 1-2 (10). – С. 95.
40. Складання процесуальних документів з процесуального керівництва та підтримання державного обвинувачення: навчально-методичний комплекс / М.С. Туркот, О.В. Єні, В.В. Козій, Л.Б. Коваленко, І.В. Вернидубов, В.В. Севрюков, Н.В. Лісова, Н.О. Сиротіна, Л.А. Хруслова, В.Ф. Гаєвий, А.М. Орлеан, Н.М. Ленчевська, Г.В. Попов, Н.Є. Міняйло. – К.: Видавничий центр Національної академії прокуратури України, 2014. – 44 с.
41. Складання процесуальних документів у кримінальному провадженні: навчально- методичний комплекс для студентів магістратури денної форми навчання / уклад.: О.М. Толочко, Г.П. Власова, Г.К. Кожевніков, І.І. Присяжнюк, Г.О. Ганова, О.В. Сапін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2013. – 72 с.
42. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник. Академічне видання. – К.: Алерта, 2014. – 440 с.
43. Торбас О.О. Форми закінчення досудового розслідування за Кримінальним процесуальним кодексом України : монографія / О.О. Торбас. – Одеса : Юридична література, 2015. – 168 с.
44. Угода про примирення // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2015. – № 6 (14). – С. 63-64.

ЗМІСТ

Вступ	3
Тематичний план навчальної дисципліни.....	5
Навчальна (робоча навчальна) програма навчальної дисципліни.....	5
Плани практичних занять	53
Завдання для самостійної роботи	64
Критерії оцінювання під час поточного контролю.....	73
Питання для підсумкового контролю знань і вмінь студентів.....	74
Література.....	76